

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma

Johanna Eronen
Ida Hyytiäinen
Laura Laamanen

PERHEIDEN KOKEMUKSIA PERPE-KESKUKSEN MATALAN
KYNNYKSEN OHJAUSTOIMINNASTA

Opinnäytetyö
Joulukuu 2019

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2019
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijät

Johanna Eronen, Ida Hyytiäinen, Laura Laamanen

Nimeke

Perheiden kokemuksia Perpe-keskuksen matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta

Toimeksiantaja

Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus

Tiivistelmä

Matalan kynnyksen ohjaustoiminta on Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskukseen tarjoamaa palvelua, joka on suunnattu neuropsykiatrisia erityispiirteitä ja sosiaalisten taitojen vaikeuksia omaaville lapsille, nuorille, nuorille aikuisille sekä heidän lähipiirilleen. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli saada tietoa matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta, jotta toimintaa voitaisiin jatkossa kehittää. Opinnäytetyömme tutkimustehtävänä oli selvittää perheiden kokemuksia matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta. Toteutimme opinnäytetyön laadullisena tutkimuksena ja keräsimme aineiston teemahaastattelun avulla. Haastattelimme toimintaan osallistuneita vanhempia sekä lapsia ja toteutimme haastattelut yksilöhaastatteluina. Aineisto analysoitiin teemoittelemalla.

Tuloksista ilmeni, että perheiden kokemukset ohjaustoiminnasta olivat pääosin myönteisiä. Perheet kokivat tulleen kuulluksi ja heidän mielipiteensä sekä toiveensa huomioitiin työskentelyssä. Vanhempien mukaan työskentely tapahtui heidän yksilöllisten tarpeidensa pohjalta. Tärkeänä pidettiin avun, tuen sekä konkreettisten apukeinojen saamista. Vanhemmilta tuli kehittämissuhteita esimerkiksi palvelun riittävyyteen sekä ohjauskäyntien toteutukseen liittyvistä asioista.

Kieli

Suomi

Sivuja 49

Liitteet 7

Liitesivumäärä 8

Asiasanat

kasvatuksellinen kuntoutus, perhelähtöisyys, ekokulttuurinen teoria, teemahaastattelu

THESIS
December 2019
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Authors

Johanna Eronen, Ida Hyytiäinen, Laura Laamanen

Title

Families' Experiences on Low-threshold Guidance Action of the Development Center of Family-Based Rehabilitations

Commissioned by

Development Center of Family-Based Rehabilitations

Abstract

Low-threshold guidance action is offered by the Development Center of Family-Based Rehabilitations. The service is aimed at children, youngsters, young adults and their families who have neuropsychiatric characteristics and difficulties in social skills. The purpose of our thesis was to get information about low-threshold guidance action so that the Development Center of Family-Based Rehabilitations can develop their action. The aim of our thesis was to find out families' experiences about low-threshold guidance action. The thesis was made as a qualitative research and the data was collected using theme interviews. We individually interviewed parents and children who had participated in action. The data was analyzed by using thematic analysis.

The results showed that families' experiences about guidance action were mainly positive. The families felt that they were heard, and their opinions and wishes were taken into account. According to the parents, working was based on their individual needs. It was important for the families was to get help, support and practical means. Parents had development suggestions for example concerning the sufficiency and implementation of the service.

Language

Finnish

Pages 49

Appendices 7

Pages of Appendices 8

Keywords

educational rehabilitation, family-based, ecocultural theory, theme interview

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Kasvatuksellinen kuntoutus perheessä	6
2.1	Neuropsykiatriset häiriöt	7
2.2	Ekologinen ja ekokulttuurinen teoria	9
2.3	Perhelähtöisyys	11
2.4	Ratkaisukeskeisyys perheiden ohjauksessa	12
2.5	Matalan kynnyksen ohjaustoiminta	14
3	Aiheeseen liittyvä aiempi tutkimus ja opinnäytetyöt	15
4	Perpe-keskus toimeksiantajana	17
5	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimustehtävä	18
6	Opinnäytetyön toteutus ja menetelmälliset valinnat	18
6.1	Laadullinen tutkimus	18
6.2	Aineiston hankinta	19
6.3	Teemahaastattelu	20
6.4	Lapsen haastattelu	22
6.5	Aineiston analysointi teemoittelemalla	23
7	Tulokset	26
7.1	Palveluun hakeutuminen	27
7.2	Tavoitteellisuus ja työskentely ohjauksikäynneillä	28
7.3	Kokemus ohjauksikäynneistä	30
7.4	Kuulluksi tuleminen	33
7.5	Ohjauksikäyntien riittävyys	34
7.6	Kehittämiskohteet	35
8	Johtopäätökset	36
8.1	Toimiva yhteistyö perheen kanssa	37
8.2	Matalan kynnyksen ohjaustoiminnan merkitys perheille	38
9	Pohdinta	39
9.1	Opinnäytetyön toteutuksen ja oman oppimisen tarkastelua	39
9.2	Eettiset kysymykset opinnäytetyöprosessin aikana	42
9.3	Luotettavuus opinnäytetyössä	43
9.4	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusideat	45
	Lähteet	47

Liitteet

Liite 1	Tutkimuslupahakemus
Liite 2	Vanhempien teemahaastattelurunko
Liite 3	Lasten teemahaastattelurunko
Liite 4	Hymiöjana
Liite 5	Saatekirje
Liite 6	Analyysipolku
Liite 7	Lempikortit

Kuvat

Kuva 1	Ekologinen teoria (Härkönen 2008)
--------	-----------------------------------

Kuviot

Kuvio 1	Alkuperäinen ilmaus ja teema
---------	------------------------------

1 Johdanto

Suomessa toimii kattava ja monitahoinen lapsiperheitä tukeva palvelujärjestelmä, jonka tavoitteena on hyvinvoinnin tuottaminen lapsille sekä heidän perheilleen (Määttä & Rantala 2016, 15). Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus eli lyhyemmin Perpe-keskus. Perpe-keskus on kolmannen sektorin toimija, joka tarjoaa perheille matalan kynnyksen palveluja, kuten matalan kynnyksen ohjaustoimintaa. Ohjaustoiminnassa perheille annetaan konkreettisia apukeinoja sekä tukea arkeen. Toiminnan tavoitteena on toteuttaa sekä kehittää kasvatuksellisen kuntoutuksen toimintamalleja neuropsykiatrisen, neurologisen sekä sosiaalisen kehityksen alueilla tukea tarvitseville lapsille, nuorille ja perheille. (Honkalampi 2019a.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta, jotta Perpe-keskus voi jatkossa kehittää toimintaansa. Tutkimustehtävänä oli selvittää perheiden kokemuksia Perpe-keskuksen matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta. Toteutimme opinnäytetyömme laadullisena tutkimuksena ja aineistonkeruumenetelmänä käytimme teemahaastattelua. Haastattelimme seitsemää matalan kynnyksen ohjaustoimintaan osallistunutta vanhempaa ja kolmea lasta. Aineiston analyysimenetelmänä käytimme teemoittelua.

Raportissa perehdytään opinnäytetyön keskeisiin käsitteisiin sekä aiempaan tutkimukseen ja opinnäytetöihin. Tämän jälkeen esitellään toimeksiantaja sekä kerrotaan opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimustehtävä. Kuudennessa luvussa tuodaan esille opinnäytetyön menetelmälliset valinnat. Tuloksissa ja johtopäätöksissä tuodaan esille opinnäytetyön tärkeimmät tulokset ja peilataan niitä teoriaan sekä aiempiin tutkimuksiin. Raportin lopussa pohditaan opinnäytetyön toteutusta ja omaa oppimista, eettisyyttä ja luotettavuutta sekä opinnäytetyön hyödynnettävyyttä ja jatkotutkimusideoita.

2 Kasvatuksellinen kuntoutus perheessä

Kuntoutus on toimintaa, jonka tavoitteena on kuntoutuminen. Kuntoutus määritellään ihmisen tai ihmisen ja hänen ympäristönsä muutosprosessiksi, jonka avulla pyritään tukemaan ja edistämään ihmisen itsenäistä selviytymistä, voimavaroja, toimintakykyä sekä arkielämän hyvinvointia ja työkykyä. Lisäksi kuntoutuksella pyritään ehkäisemään ongelmia, jotka liittyvät vammoihin, sairauksiin ja sosiaaliseen syrjäytymiseen. Kuntoutus on monialaista, suunnitelmallista ja usein pitkäaikaista toimintaa, jolla autetaan ihmistä hallitsemaan omaa elämäntilannetta. (Kuntoutusselonteko 2002, 3; Järvikoski & Härkäpää 2011, 8.)

Kuntoutus voidaan luokitella sen sisällön ja toimintatapojen perusteella neljään eri osa-alueeseen, joita ovat lääkinnällinen, ammatillinen, kasvatuksellinen sekä sosiaalinen kuntoutus. Näiden luokitusten tarkoituksena on selkeyttää eri ammattiryhmien työnjakoa. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 20.) Perpe-keskus toteuttaa työssään kasvatuksellisen kuntoutuksen toimintamalleja (Honkalampi 2019a).

Kasvatuksellinen kuntoutus on vammaisen tai vajaakuntoisen henkilön kasvatusta sekä koulutusta, jotka usein vaativat erityisjärjestelyjä ja tukea (Terveyskylä 2019). Kasvatuksellinen kuntoutus käsittää koko ihmisen elämän aina varhaislapsuudesta aikuisuuteen saakka (Kerola, Kujanpää & Timonen 2009, 213). Kasvatuksellisen kuntoutuksen palvelut pyrkivät edistämään vammaisten, pitkäaikaissairaiden tai erityistä tukea tarvitsevien lasten fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista kasvua ja kehitystä (Kurvinen, Neuvonen, Sivén, Vartiainen, Vihunen & Vilén 2006, 571). Kasvatuksellisen kuntoutuksen tavoitteena on löytää keinoja yksilöllisyyden ja elämänhallinnan kehittämiseen kasvatuksen, opetuksen sekä kuntoutuksen avulla (Kuntoutusportti 2017). Kasvatuksellisen kuntoutuksen palveluista vastaavat kunnat, erityisoppilaitokset sekä kolmannen sektorin toimijat kuten järjestöt ja yhdistykset (Terveyskylä 2019).

Kasvatuksellisen kuntoutumisen tukemisen periaatteisiin kuuluu lapsen ja nuoren kuntoutustarpeen varhainen tunnistaminen, kehityksen tukeminen kokonaisvaltaisesti, itsetunnon kehittäminen, perheen kanssa tehtävä yhteistyö, kuntoutuksen ja arjen yhdistäminen sekä moniammatillinen yhteistyö. Yleisimpiä syitä erityisen tuen sekä kuntoutustarpeen taustalla ovat puheen ja kielen kehityksen viivästyminen ja häiriöt, tarkkaavaisuushäiriöt, sosioemotionaaliset häiriöt, kehitysvamma, kehitysviivästymä, autismi, CP-vamma, näkö sekä kuulovamma ja lastensuojelun tarve. (Ihalainen & Kettunen 2016, 222.)

Lapsen kuntoutus liitetään kiinteästi lapsen arjessa tapahtuvaan toimintaan ja toimintaympäristöön eli kotona, päiväkodissa sekä koulussa annettavaan opetukseen ja ohjaukseen (Koivikko & Sipari 2006, 20; Sipari 2008, 34). Lapsen kasvatuksellinen kuntoutus on verkostotyötä, jossa ovat mukana opettajat, kuntoutuksen ammattilaiset sekä lapsen perhe. Perheen kanssa tehtävä yhteistyö on erityisen tärkeää, sillä kuntoutuksessa keskeistä on lapsen arkielämän ymmärtäminen. (Haapaniemi 2003, 24.) Lähestymistavaltaan lapsen kuntoutus on lapsilähtöistä ja perhekeskeistä, sillä työn kohteena on lapsi perheineen (Koivikko & Sipari 2006, 77). Työntekijän tulisi pitää vanhempia lapsen tärkeimpinä kasvattajina ja luoda yhteistyössä heidän kanssaan lapselle mahdollisimman hyvä kasvatuksellinen kuntoutus (Kerola ym. 2009, 218).

2.1 Neuropsykiatriset häiriöt

Neuropsykiatriset eli lyhyemmin nepsy-häiriöt ovat aivojen toimintaan liittyviä häiriöitä (Suomen Mielenterveys ry 2019), jotka johtuvat neurologisesta poikkeavuudesta aivoissa. Niiden taustalla on kehityksellinen eli synnynnäinen neurobiologinen häiriö. Ne aiheuttavat usein psykiatrisia oireita, jotka vaikuttavat ihmisen käyttäytymiseen sekä havainnointiin. Yleisimpiä nepsy-häiriöitä ovat aktiivisuuden häiriö ADHD ja tarkkaavuuden häiriö ADD, autismitilaston häiriöt autismi ja Asperger sekä Touretten oireyhtymä. Häiriöihin kuuluu myös muita tarkemmin määrittämättömiä häiriöitä, kuten esimerkiksi toiminto- ja tunnehäiriöt, puheen ja kielen kehityshäiriöt ja oppimiskyvyn sekä motoriikan kehityshäiriöt. (Jäntti & Savinainen 2018, 263.) Neuropsykiatriset erityispiirteet näyttäytyvät usein lapsen

päivittäisessä toimintaympäristössä, kuten kotona tai päiväkodissa monipuolisena toimintana (Heinämäki 2004, 22). Neuropsykiatriset erityispiirteet voivat aiheuttaa vaikeuksia eri elämänvaiheissa kuten koulunkäynnissä, työssä sekä sosiaalisissa suhteissa (Mäkisalo-Ropponen 2015).

ADHD on tarkkaavuuden ja aktiivisuuden häiriö, jonka oireisiin kuuluu tarkkaamattomuus, ylivilkkaus sekä impulsiivisuus (Jäntti & Savinainen 2018, 299). Tarkkaavuuden vaikeudet ilmenevät huonona keskittymiskykynä, unohteluna, hankaluutena vastaanottaa ohjeita sekä kuunnella muita. Yliaktiivisuus näkyy motorisena levottomuutena, kuten käsien ja jalkojen heilutteluna ja hankaluutena istua paikoillaan. Impulsiivisuuden takia henkilöstä voi tuntua haastavalta hillitä esimerkiksi erilaisia mielenkiinnon kohteita ja siirtyminen asiasta toiseen saattaa tapahtua hyvin nopeasti. (Mielenterveystalo 2019.) ADD on tarkkaavuushäiriö ilman ylivilkkautta ja impulsiivisuutta. ADD:ssä oireet kohdistuvat tarkkaavuuden ja keskittymisen säätelyn ongelmiin sekä oman toiminnan ohjaamiseen. (ADHD tutuksi 2019.)

Autismi on neurobiologinen keskushermoston kehityshäiriö (Autismiliitto 2019). Autismissa on kyse laaja-alaisista ongelmista kehityksessä. Autismi aiheuttaa erittäin vaihtelevia esteitä toiminnassa ja nämä esteet vaikuttavat autistisen henkilön elämään. Autistiselle henkilölle on tyypillistä puutteet sosiaalisissa taidoissa kuten häiriöt kommunikaatiossa ja vuorovaikutuksessa. (Kurvinen ym. 2006, 293.) Autistiselle tuottaa hankaluuksia ymmärtää sosiaalisia tilanteita sekä käydä yhteistä keskustelua ja jakaa mielenkiinnonkohteita muiden ihmisten kanssa (Coronaria 2019). Autisteilla ilmenee myös hyvin rajoittunutta ja toistuvaa käyttäytymistä sekä aistitoimintojen yli- tai aliherkkyyttä (Kurvinen ym. 2006, 293).

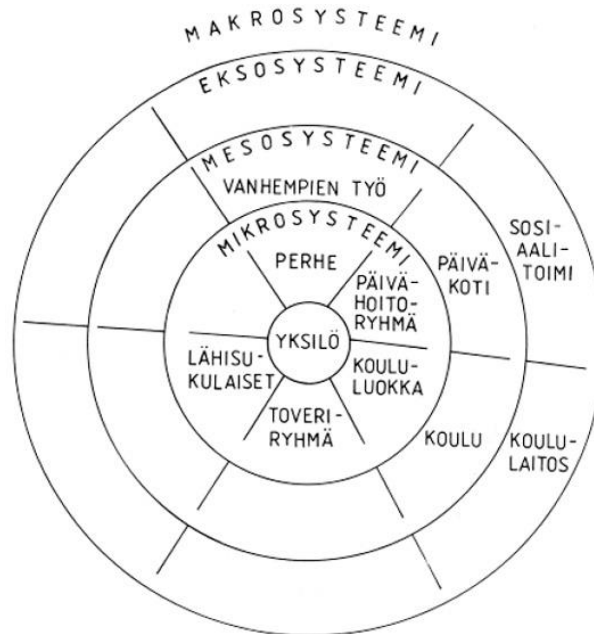
Asperger kuuluu autismikirjoon, ja se on neuropsykiatrinen kehityshäiriö (Jäntti & Savinainen 2018, 286). Aspergeriin kuuluu samoja haasteita ja piirteitä, joita ilmenee myös autistisella henkilöllä. Asperger-henkilöillä on kuitenkin paremmat kielelliset ja kognitiiviset taidot kuin autistisilla ja ovat älykkyydeltään keskitasoa tai sen yläpuolella. Molemmissa autismikirjon häiriöissä ilmenee halu pitää kiinni rutiineista ja tarve ennakoida mitä tapahtuu seuraavaksi. Asperger-henkilöt kokevat, tuntevat ja näkevät ympärillä olevan maailman eri tavalla kuin muut ihmiset.

(Autismiliitto 2019.) Touretten oireyhtymä on neuropsykiatrinen nykimishäiriö, jolle on tyypillistä toistuvat ja tahdosta riippumattomat lihasten nykimiset, liikkeet sekä hallitsemattomia äännähdykset (Jäntti & Savinainen 2018, 269). Oireisiin voi liittyä myös erilaisia pakkotoimintoja ja pakkoajatuksia sekä impulsiivisuutta ja hyperaktiivisuutta (Terveyskirjasto 2018).

2.2 Ekologinen ja ekokulttuurinen teoria

Perpe-keskuksen tarjoama matalan kynnyksen ohjaustoiminta perustuu ekokulttuuriseen teoriaan, jonka pohjana on ekologinen teoria (Ylönen 2019). Ekologinen sekä ekokulttuurinen teoria tutkii yksilöiden sekä ympäristön välistä vuorovaikutusta. Näiden teorioiden mukaan lapsen kehitys tapahtuu vuorovaikutuksessa hänen lähiympäristönsä kanssa. Pienen lapsen tärkein kasvuympäristö on oma koti, mutta lapsen kasvaessa merkittäviksi ympäristöiksi tulevat kodin lisäksi esimerkiksi päiväkotia ja koulu. (Määttä 1999, 77.)

Urie Bronfenbrenner on kaikista tunnetuin ekologisen ajattelutavan edustaja ja lisäksi hän on ekologisen teorian luoja. Bronfenbrennerin teoriassa lapsen sekä ympäristön välistä vuorovaikutusta havainnoidaan neljällä eri tasolla (kuva 1). Yhteiskunnallinen makrosysteemi määrittää esimerkiksi sen, millaiset mahdollisuudet perheellä on saada niitä palveluja, joita he tarvitsevat. Makrosysteemiin kuuluu lainsäädäntö, talous, poliittiset rakenteet sekä yhteiskunnan asenteet. Ekosysteemi taas muodostuu lapsen vanhempien työoloista sekä yhteiskunnan määrittämistä tukijärjestelmistä, joissa lapsen kannalta tärkeintä on niiden laatu, määrä sekä joustavuus. Mesosysteemi rakentuu sellaisten ympäristöjen välisistä suhteista, joissa lapsi on kulloinkin mukana. Näitä voivat olla esimerkiksi ystävät sekä sukulaiset. Mikrosysteemiin kuuluu lapsen lähipiiri eli kodin lisäksi joko päiväkotia tai koulu. (Määttä 1999, 77.)

Kuva 1. Ekologinen teoria (Härkönen 2008.)

CHILD-tutkijaryhmä on kehittänyt ekokulttuurisen teorian kritiikkinä Bronfenbrennerin ekologiselle teorialle. Ekologisessa teoriassa ajatellaan, että eri tasot vaikuttavat perheen elämään, mutta teoriasta ei kuitenkaan käy ilmi, kuinka ympäristöä täytyisi järjestää, jotta sillä olisi vaikutusta lapsen kehitykseen. Ekologinen teoria ei kerro myöskään kyseisten tasojen keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Ekokulttuurinen teoria antaa tarkennuksen sille, millaisissa mekanismeissa vaikutukset, joita ympäristö antaa näyttäytyvät lapsen ja hänen perheensä elämässä. Teoria tarkentaa myös sitä, mihin asioihin perheessä on tartuttava, jotta pystytään muuttamaan lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä edellytyksiä. (Määttä & Rantala 2016, 72.)

Teorian lähtökohtana nähdään, että lapsen kehityksen perustana ovat ne arkiset vuorovaikutus- ja toimintatilanteet, joissa lapsi on mukana. Oppiminen voi tapahtua osallistumalla, jäljittelemällä tai erilaisia tehtäviä tekemällä. (Rantala 2002, 22.) Ekokulttuurisen ajattelutavan mukaan palveluiden tulee perustua niihin tarpeisiin, joita perheellä on ja työskentelyn tulee tapahtua ammattilaisten ja perheen välisenä yhteistyönä (Määttä & Rantala 2016, 69). Teoriassa perhe nähdään subjektina, joka pystyy itse muokkaamaan omaa elämäänsä sekä sen ulkoisia olosuhteita (Määttä 1999, 79).

Ekokulttuurisessa teoriassa ajatellaan, että vanhempien hyvinvointi, arjen sujuminen sekä lapsen kehitys ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa. Tärkeää on tukea perhettä selviytymään arkielämän haasteista sekä kannustaa vanhempia siihen, että he osallistuvat lapsen kasvatukseen, kuntoutukseen sekä lapsen oppimisen tukemiseen. (Määttä & Rantala 2016, 68–69.) Teorian mukaan perhe nähdään tavallisena lapsiperheenä, jossa keskeistä on arjen hallinta, selviäminen sekä jaksaminen (Vernerinet 2016).

2.3 Perhelähtöisyys

Perhelähtöinen toiminta pohjautuu ekokulttuuriseen ajattelutapaan ja toiminnan tavoitteena pidetään perheen selviytymistä arkielämän eri vaatimuksista. Pääperiaatteena perhelähtöisessä työskentelyssä on, että työntekijä kunnioittaa perheen roolia lasten hoidossa sekä ohjauksessa. Perhe on oman lapsensa asiantuntija, joka tekee päätökset lasta ja koko perhettä koskevissa asioissa. Ammatillaiset ovat vain tilapäisiä vaikuttajia, kun taas perhe nähdään pysyvänä vaikuttajana lapsen elämässä. (Määttä & Rantala 2016, 206, 190–191.) Työntekijää voidaan pitää perheen yhteistyökumppanina, joka etsii yhdessä perheen kanssa uusia toimintatapoja tukemaan lapsen kasvua ja oppimista. Työntekijä voi antaa perheelle esimerkiksi uudenlaisia vaihtoehtoja erilaisiin arkisiin tilanteisiin. Tässä yhteistyössä tarvitaan niin työntekijän, kuin jokaisen perheenjäsenenkin tietoja ja näkemyksiä. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 24; Vernerinet 2016.)

Perhelähtöisessä työotteessa perhe on aina keskiössä ja tarve työskentelylle tulee perheeltä itseltään eikä työntekijältä (Kurvinen, Neuvonen, Sivén, Vartiainen, Vihunen & Vilén 2013, 72). Tarpeiden lisäksi perheenjäsenet määrittelevät itse myös omat voimavaransa sekä asettavat tavoitteet työskentelylle yhteistyössä työntekijän kanssa (Seppänen, Tapio, Toivanen & Vilén 2010, 27). Lähtökohtana on, että työntekijöiden rinnalla perhettä pidetään täysivaltaisena kumppanina, kun työskentelyä suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan (Määttä & Rantala

2016, 190). Kumppanuus on työntekijän ja perheen välistä yhteistyötä, eikä työntekijän asettumista perheen yläpuolelle. Valta sekä vastuu jaetaan ja etsitään yhdessä ratkaisuja ongelmiin, joita perheessä on. (Kurvinen ym. 2013, 72.)

Perhelähtöisen työn edellytyksenä on myös perheen hyvä kohtaaminen. Perheeseen suuntautuminen, herkkyys, positiivisuus sekä ystävällisyys ovat tärkeimpiä tekijöitä perheen kohtaamisessa. Perheeseen suuntautuminen tarkoittaa, että ohjaus suunnataan koko perheelle ja koko perhettä tuetaan ohjauksen aikana. (Määttä & Rantala 2016, 192.) Työskentelyssä pyritään siihen, että kaikki perheenjäsenet otetaan huomioon, vaikka erityisesti keskityttäisiinkin vain joihinkin tai johonkin perheenjäsenistä (Järvinen ym. 2012, 23–24). Työntekijällä tulee olla myös herkkyyttä ymmärtää vanhempien tarpeita, näkemyksiä ja oikeuksia sekä perheiden kulttuurisia eroavaisuuksia. Positiivinen työntekijä uskoo vanhempien kykyihin ja hänellä on innostunut asenne perheiden kanssa työskentelyyn. Perhelähtöisessä työskentelyssä ystävällisyyteen liittyy kunnioitus ja luottamuksellisuus, keskustelujen kiireettömyys, kuuntelemisen taito sekä rohkaiseminen. (Määttä & Rantala 2016, 192–194.)

2.4 Ratkaisukeskeisyys perheiden ohjauksessa

Ratkaisukeskeinen ajattelu- ja työtapo mahdollistaa myönteisen ja tutkivan lähestymisen ongelmiin ja ongelmatilanteisiin. Perinteinen suhtautumistapa ongelmiin on usein lineaarinen syy-seurausmalli, jossa etsitään ongelman syitä. Syiden etsiminen voi kuitenkin tuottaa lisää ongelmia etenkin niissä tapauksissa, joissa on kyseessä esimerkiksi yksilön elämän hankaluudet tai perheen ongelmatilanteet. Vaarana syiden etsimisessä on kadottaa se, mitä perhe toivoo ja millaisiksi he haluavat asioiden muuttuvan. (Katajainen, Lipponen & Litovaara 2016, 16.)

Ratkaisukeskeisessä ajattelussa keskitytään siis ongelmien sijasta toiveiden ja tavoitteiden selvittämiseen sekä olemassa olevien voimavarojen kartoittamiseen.

Siinä keskitytään vahvistamaan myös jo näkyvissä olevaa kehitystä. Aikaa ei käytetä sen pohtimiseen, mistä ongelmat johtuvat, vaan pohditaan sitä, miten toivoisi asioiden olevan. Näin saadaan aikaan positiivisuutta, toivoa ja voimaantumista. (Furman, Pinjola & Rubanovitsch 2014, 11–12.)

Ratkaisukeskeisydessä ongelma muutetaan tavoitteeksi. Ajatus suunnataan siis suoraan tulevaisuuteen. Kun tavoite on määritelty, alkaa työskentely perheen kanssa kohti tavoitetta. Tärkeää ratkaisukeskeisydessä on asettaa voimavarat ja toiveikkuus keskipisteeksi. Työskentelyssä kiinnitetään huomiota perheen aikaisempiin onnistumisiin ja etsitään voimavaroja menneisyydestä uuden muutoksen edistämiseksi. Merkittävää tässä ajattelutavassa on myös se, että huomataan pienetkin edistykset kohti tavoitetta ja ymmärretään se, että edistys tapahtuu pienin askelin. (Mannström-Mäkelä & Saukkola 2008, 48.)

Ratkaisukeskeisessä lähestymistavassa asiakkaana oleva perhe on ammattilaisen kanssa tasavertainen toimija. Perheen ideoihin ja heidän tapaansa toimia suhtaudutaan kunnioittavasti. Ratkaisukeskeisydessä asiakkaalla on keinot päästä tavoitteeseen ja ammattilainen toimii tukijana sekä tavoitteen saavuttamisen mahdollistajana. Ratkaisukeskeisyyteen kuuluu olennaisesti se, että yksilön ajattelutapaa ja maailmankuvaa arvostetaan ja omat ennakkokäsitykset siirretään sivuun. On tärkeää muistaa, että asiat tapahtuvat aina yhteydessä ympäristöön ja ihmisiin, minkä vuoksi tavoitteeseen voidaan päästä monin erilaisin keinoin. Perheille ratkaisukeskeinen toimintatapa on yleensä mielekäs ja vuorovaikutus luonnistuu helpommin, kun tarkastellaan voimavaroja ja onnistumisia sekä suuntaudutaan tulevaisuuteen. (Mannström-Mäkelä & Saukkola 2008, 48–50.)

2.5 Matalan kynnyksen ohjaustoiminta

Matala kynnyks on yleinen ilmaisu, jolla kuvataan vaivatonta pääsyä tai ryhtymistä johonkin (Törmä 2009, 1). Matalan kynnyksen palvelulla tarkoitetaan yleensä sellaista palvelua, johon hakeutuminen on asiakkaalle helppoa. Kynnystä pyritään madaltamaan etenkin sellaisissa palveluissa, joissa kohderyhmän motivaatio sekä voimavarat palveluun hakeutumiseen ovat heikot. (Huotari, Inkeroinen, Kaakinen & Törmä 2003, 59.) Matalan kynnyksen palveluilla pyritään pienentämään kaikenlaiseen osallistumiseen kuuluvia esteitä sekä kaventamaan kansalaisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä eroja (Hämäläinen & Leemann 2016, 5–6).

Matalan kynnyksen palvelun määrittelevät asiakaskunta sekä palvelujen toiminnan sisältö. Yleensä myös asiakkaiden aktiivisuus hakea palveluun sekä kokemukset palvelusta kuvaavat palvelun matalaa kynnystä. Kynnyksen palveluihin voi luoda esimerkiksi menettely palveluun pääsystä, suuret palvelun tavoitteet tai leimautumisen pelko. Matalan kynnyksen periaatteisiin kuuluu palvelun käyttäminen maksuttomasti, anonyymisti sekä ilman lähetettä. Palveluissa tähdätään asiakaslähtöisyyteen, mikä ilmenee asiakkaan arvostamisena sekä yksilöllisenä palvelun tarpeen valintana. (Hämäläinen & Leemann 2016, 5–6.)

Yksi Perpe-keskuksen toimintamuodoista on matalan kynnyksen ohjaustoiminta, joka on suunnattu neuropsykiatrisia erityispiirteitä ja sosiaalisten taitojen vaikeuksia omaaville lapsille, nuorille, nuorille aikuisille sekä heidän lähipiirilleen. Ohjaus on maksutonta ja tapaamisia voidaan järjestää perheen kotona, toimipisteessä tai muussa yhdessä sovitussa paikassa. Ohjaustoiminnan tapaamisia järjestetään joko perhe- tai yksilöohjauksina. (Ylönen 2019.)

Matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta kiinnostuneet perheet ottavat yhteyttä Perpe-keskukseen, jonka jälkeen tapaamisia järjestetään 1–3 kertaa tarpeen mukaan (Ylönen 2019). Tapaamisilla tarjotaan asiakkaille konkreettisia apukeinoja tukemaan arkea, kuten esimerkiksi keinoja jäsentää arkirutiineja tai ohjata lasta

siirtymätilanteissa (Honkalampi 2019a). Tapaamisen tai tapaamisten jälkeen perhe tai asiakas ohjataan jonkun muun palvelun piiriin jatkotyöskentelyä varten tai ohjauksen tarvetta ei enää ole. Tapaamiskertojen määrä pohjautuu toiminnan rahoittajan linjauksiin ja niiden pohjalta valittuun toimintatapaan. Lisäksi kolmannen sektorin toimijana Perpe-keskus ei voi toteuttaa maksutonta toimintaa kohderyhmälle, joka olisi oikeutettu maksupalveluna toteutettavaan työskentelyyn. (Ylönen 2019.)

3 Aiheeseen liittyvä aiempi tutkimus ja opinnäytetyöt

Anja Rantala tutkii väitöskirjassaan Perhekeskeisyys – Puhetta vai todellisuutta? Työntekijöiden käsitykset yhteistyöstä erityistä tukea tarvitsevan lapsen perheen kanssa, eri alojen ammattilaisten tapoja toimia yhteistyössä erityistä tukea tarvitsevien lasten sekä heidän perheidensä kanssa. Tutkimus on kohdistettu varhaiskasvatuksen sekä sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden toimintatapoihin heidän työskennellessään alle kouluikäisten kehityksessään viivästyneiden, lastensuojelutarpeessa olevien tai vammaisten lasten sekä heidän perheidensä kanssa. (Rantala 2002, 9.)

Rantalan tutkimuksen teoreettinen lähtökohta oli ekokulttuurinen teoria. Rantalan tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselylomaketutkimuksena, sillä sen tarkoituksena oli saada koko Suomea kattava kuva perhekeskeisen työn toteuttamisesta. Perheiden kanssa työskentelyä tutkittiin tässä tutkimuksessa työntekijöiden näkökulmasta. Tutkimuskohteena pidettiin sitä, miten ja millaisten perheiden kanssa ammattilaiset työskentelevät. Tarkastelun kohteena olivat ennen kaikkea nämä kolme asiaa: miten eri työntekijät toteuttavat perhekeskeistä työtä, mitä yhteistyö perheiden kanssa sisältää, sekä mitä koetaan tarpeellisena muuttaa perheiden kanssa työskentelyssä. (Rantala 2002, 10–12.)

Tutkimuksen tulosten mukaan työntekijät pitivät työskentelyään riittävän perhekeskeisenä. Työskentelystä perheiden kanssa erotettiin neljä perhekeskeisen työn ulottuvuutta, jotka olivat perheen asiantuntijuuden kunnioittaminen, koko

perheen huomioiminen, vanhempien mielipiteiden kysyminen sekä tiedon ja vastuun jakaminen. Perhekeskeistä työtä vaikeuttavina tekijöinä nousivat esille resurssien puute, lapsiperhetyöhön liittyvien koulutuksien vähäisyys sekä työntekijöiden vähäinen kokemus monitahoisesta yhteistyöstä muiden ammattilaisten sekä perheiden kanssa. (Rantala 2002, 169.)

Susanna Iivonen on tehnyt opinnäytetyön Vanhempien kokemuksia perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskuksen toiminnasta. Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Iivonen haastatteli kuutta vanhempaa, joiden lapsi tai koko perhe oli osallistunut Perpe-keskuksen toimintaan. Opinnäytetyön avulla haluttiin saada tietää, millaisia kokemuksia vanhemmilla on Perpe-keskuksen toiminnasta ja kuinka toimintaa voisi heidän mielestään kehittää. (Iivonen 2013, 2.)

Opinnäytetyön tulokset osoittivat, että yhteistyö ammattilaisten kanssa oli vanhempien mielestä tärkeää ja toimivaa. Vanhemmat kokivat, että ammattilaisten antamilla neuvoilla ja ohjauksella oli tärkeä merkitys perheiden arkeen ja toimintaa pidettiin yksilöllisenä sekä lapsen tarpeet huomioon ottavana. Vanhemmat mainitsivat myös, että he ovat saaneet vertaistukea toiminnan kautta. (Iivonen 2013, 2.)

Hanna Ahola ja Johanna Laitinen ovat tehneet opinnäytetyön Vanhemmuuden varhainen tukeminen neuropsykiatrisesti oireilevan lapsen perheessä. Opinnäytetyössä selvitettiin näiden perheiden vanhempien kokemuksia varhaisesta tuesta. Lisäksi tutkimustuloksia haluttiin hyödyntää Kotkan perhekeskustoimintamallin kehittämistyössä. (Ahola & Laitinen 2018, 2.)

Opinnäytetyö toteutettiin määrällisenä tutkimuksena ja aineistoa kerättiin kyselylomakkeen avulla. Opinnäytetyön tulokset osoittivat, että paras tuki vanhemmille on henkinen tuki eli kuuntelu ja voimavarojen lisääminen. Vanhemmat kokivat tulleensa kuulluiksi ja ymmärretyiksi ja he myös kokivat, että heidän kertomansa huolet otettiin tosissaan. Osan kokemus oli se, että he jäivät yksin asiansa kanssa. Vanhempien mielestä vertaistuki oli tärkeä tukimuoto, sillä sen avulla he

saivat kokemuksen siitä, etteivät he ole yksin ongelman kanssa. (Ahola & Laitinen 2018, 2.)

4 Perpe-keskus toimeksiantajana

Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Honkalammen Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus eli Perpe-keskus. Honkalampi on valtakunnallinen yritys, joka tuottaa sosiaali- terveys- ja hyvinvointipalveluita. Honkalampi on laaja-alainen yritys ja se muodostuu monista eri alojen ammattilaisista. (Honkalampi 2019b.) Honkalampi toteuttaa asumispalveluita kehitysvammaisille aikuisille, Kaski työvalmennusta sekä erilaisia projekteja ja kehittämishankkeita. Lisäksi Honkalammella on useita tytäryhtiöitä, kuten Fondo terapia- ja kuntoutuspalvelut sekä Spesio-avustajapalvelut. (Honkalampi 2019c.)

Perpe-keskus on yksi Honkalammen kehittämishankkeista. Se on Pohjois-Karjalan alueella toimiva perheille suunnattu kolmannen sektorin toimija, jonka tavoitteena on toteuttaa sekä kehittää kasvatuksellisen kuntoutuksen toimintamalleja neuropsykiatrisen, neurologisen sekä sosiaalisen kehityksen alueilla tukea tarvitseville lapsille, nuorille ja perheille. Asiakkaila ei tarvitse olla erillistä diagnoosia, jotta he voivat saada Perpe-keskuksen palveluja. (Honkalampi 2019a.)

Perpe-keskuksen toimintamuotoja ovat matalan kynnyksen ohjaus ja neuvonta, erilaiset ryhmätoiminnot, tapahtumat ja tilaisuudet sekä verkostoyhteistyö. Kaiken toiminnan taustalla on ekokulttuurinen viitekehys. Sen mukaan jokaisen asiakkaan sekä perheen arki rakentuu heidän omien arvojen, voimavarojen sekä tavoitteidensa mukaisesti. Toiminnan tarkoituksena on vahvistaa perheiden voimavaroja sekä toimia yhteistyössä muiden palvelujen kanssa edistämällä asiakkaiden hyvinvointia sekä asiakasyhteistyötä. (Ylönen 2019.) Toiminnalla pyritään nostamaan esiin asiakkaiden vahvuuksia ja kiinnittämään huomio niihin asioihin, jotka arjessa jo toimivat. Perpe-keskuksen toiminta on perhelähtöistä ja apu ja tuki pyritään viemään sinne, missä sitä tarvitaan. (Honkalampi 2019a.)

5 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyön tarkoituksena on saada tietoa matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta, jotta Perpe-keskus voi jatkossa kehittää toimintaansa. Opinnäytetyömme tutkimustehtävänä on selvittää perheiden kokemuksia Perpe-keskuksen matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta. Keräsimme opinnäytetyömme aineiston teema-haastattelujen avulla, jotka toteutimme matalan kynnyksen ohjaustoimintaan osallistuneille vanhemmille sekä lapsille.

Tutkimuskysymykset ovat

1. Millaisia kokemuksia vanhemmilla ja lapsilla on matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta?
2. Millaisia kehittämissuhteita vanhemmilla ja lapsilla on matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta?

6 Opinnäytetyön toteutus ja menetelmälliset valinnat

6.1 Laadullinen tutkimus

Laadullista tutkimusta käytetään silloin, kun asia, jota tutkitaan, on tuntematon. Sen avulla pyritään vastaamaan kysymykseen, mistä jossakin ilmiössä on kyse. Laadullisen tutkimuksen avulla on mahdollista saada syvälinen näkemys tietystä ilmiöstä. Se ei kuitenkaan anna mahdollisuutta yleistää tuloksia, sillä se on vain muutamien havaintoyksiköiden pohjalta tehty tutkimus. Yhdestä havaintoyksiköstä yritetään saada mahdollisimman paljon aineistoa mahdollisimman syvälinisesti. (Kananen 2017, 32–33, 36.)

Valitsimme opinnäytetyömme tutkimusmenetelmäksi laadullisen tutkimusmenetelmän, sillä koimme, että sen avulla saamme tietoa vanhempien sekä lasten kokemuksista mahdollisimman kattavasti ja syvälinisesti. Mielestämme laadullinen

tutkimus tuntui ainoalta oikealta vaihtoehdolta, kun halusimme selvittää kokemuksia matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta.

Laadullinen tutkimus toteutetaan ilmiön aidossa ympäristössä, ja tutkimusaineisto kerätään vuorovaikutuksessa tutkittavien kanssa. Tutkija on aineiston kerääjä ja tutkimusaineistoon voi kuulua esimerkiksi tekstiä, kuvia sekä haastatteluja. Tärkeää on, että huomio kiinnittyy tutkittavien omaan näkökulmaan ja näkemykseen. Laadullisen tutkimuksen tavoite on saada kokonaisvaltainen ymmärrys ilmiöstä. (Kananen 2017, 34.) Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat kysely, haastattelu, havainnointi sekä eri dokumenteista koostettu tieto. Menetelmiä käytetään tutkittavan ongelman mukaan joko yksittäin, rinnakkain tai yhdisteltynä erilaisin tavoin. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 83.)

6.2 Aineiston hankinta

Saimme haastateltavat perheet opinnäytetyöhömme toimeksiantajalta. Ennen haastattelujen aloittamista allekirjoitimme toimeksiantajan kanssa tutkimusluvan (liite 1) ja toimeksiantosopimuksen. Toimeksiantajamme tiedusteli ohjauskäynneillä perheiltä, olisivatko he halukkaita osallistumaan opinnäytetyömme haastatteluun. Kun haastatteluun halukkaita perheitä löytyi, Perpe-keskuksen työntekijä välitti meille haastateltavien yhteystiedot. Tämän jälkeen otimme yhteyttä heihin joko puhelimitse tai sähköpostilla sopiaksemme ajankohdan ja paikan haastattelulle. Haastateltavat saivat itse päättää heille sopivimman haastattelupaikan. Lähetimme heille sähköpostilla saatekirjeen (liite 5), vanhempien haastattelurungon (liite 2) sekä tarvittaessa myös lasten haastattelurungon (liite 3).

Alun perin tarkoituksenamme oli haastatella noin kuutta ohjauskäynteihin osallistunutta perhettä eli sekä perheen vanhempia että lapsia. Haastatteluja sopiesamme kävi kuitenkin ilmi, että perheen lapset eivät aina olleet itse mukana ohjauskäynneillä, minkä vuoksi lasten haastattelujen määrä jäi kolmeen. Loppujen

lopuksi saimme haastateltaviksi seitsemän vanhempaa sekä kolme lasta. Haastateltavat lapset olivat iältään 7–14-vuotiaita. Haastatteluista kolme toteutui haastateltavien kotona, neljä Perpe-keskuksen toimistotiloissa ja kolme puhelinhaastatteluna. Pidimme osan haastatteluista puhelimitse, sillä koimme sen parhaaksi vaihtoehdoksi pitkien välimatkojen vuoksi.

6.3 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu on yksi aineistonkeruumenetelmistä, jolla pyritään saamaan ymmärrys tutkittavana olevasta ilmiöstä. Tutkittavana kohteena on aina ihminen ja hänen toimintansa. (Kananen 2014, 72.) Teemahaastattelussa edetään tiettyjen etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien kysymysten mukaan. Siinä korostetaan haastateltavien tulkintoja asioista sekä merkityksiä, joita he asioille antavat sekä sitä, miten nämä merkitykset syntyvät. Haastattelijalla saa päättää, kysyykö hän kaikilta samat kysymykset samassa järjestyksessä vai muokkaako hän niitä haastattelun mukaan. Teemahaastattelun voi toteuttaa lähes avoimena haastatteluna tai päinvastoin strukturoidusti etenevänä haastatteluna. Teemahaastattelun päämääränä on tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti merkittävien vastausten löytäminen. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 87–88.)

Pohdimme opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmää yhdessä toimeksiantajan kanssa opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Sekä vanhempien että lasten haastatteluihin valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelun, sillä sen avulla koimme saavamme kattavampaa aineistoa aiheestamme kuin esimerkiksi kyselylomaketta käyttämällä. Lisäksi koimme, että haastattelemalla heitä henkilökohtaisesti saamme tarkempia vastauksia ja mahdollisuuden kysyä tarvittaessa lisäkysymyksiä. Toteutimme kaikki kymmenen haastattelua yksilöhaastatteluina.

Joustavuus on yksi haastattelun suurimmista eduista. Haastattelijan on mahdollista toistaa kysymys, selventää kysymysten sanamuotoja sekä keskustella muutenkin haastateltavan kanssa. On suositeltavaa, että haastateltavat voisivat tutustua haastattelukysymyksiin jo etukäteen, jotta halutusta asiasta saataisiin mahdollisimman paljon tietoa. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 85–86.) Haastattelussa haastateltava nähdään subjektina, eli hänelle on mahdollistettava vapaus kertoa itseään koskevista asioista mahdollisimman vapaasti. Haastattelun tavoitteena on syventää tietoja käyttäen tarvittaessa apuna lisäkysymyksiä. Haastateltavalta voidaan esimerkiksi pyytää perusteluja mielipiteilleen. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 34–35.)

Koska opinnäytetyössämme haastattelimme sekä vanhempia että lapsia, päätimme laatia kaksi eri haastattelurunkoa. Pohdimme haastattelun teemoja yhdessä toimeksiantajan kanssa. Tämän jälkeen laadimme haastattelurungot teemojen pohjalta ja vielä ennen haastattelujen aloittamista esitimme laatimamme haastattelurungot toimeksiantajallemme. Teemoiksi muotoutuivat taustatietoja, työskentely perheessä, kokemus ohjauksen käytänteistä, kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen sekä kehittämiskohteet ja vapaa sana. Teemat olivat molemmissa haastattelurungoissa muuten samat, mutta lasten haastattelurungossa ei ollut työskentely perheessä -teemaa.

Ennen vanhempien haastatteluja lähetimme heille haastattelurungon sähköpostilla, jotta he voisivat tutustua kysymyksiin etukäteen. Nauhoitimme kaikki haastattelut älypuhelimien ääninauhurilla. Osa haastatteluista oli luonteeltaan keskustelunomaisia ja osa eteni strukturoidummin haastattelurungon mukaisesti. Haastattelujen aikana esitimme tarvittaessa lisäkysymyksiä, jos halusimme tietää jostakin aiheesta lisää. Vanhempien haastattelut kestivät pisimmillään 53 minuuttia ja lyhimmillään 10 minuuttia. Keskimäärin haastattelujen kesto oli 20 minuuttia. Lasten haastattelut kestivät 7–20 minuuttia. Haastattelut toteutuivat pääosin kesä- ja elokuussa ja kaksi haastattelua toteutuivat vielä syyskuun alussa.

6.4 Lapsen haastattelu

Lapsen haastattelu on monessa suhteessa erilaista kuin aikuisen haastattelu. Lasta haastateltaessa on otettava huomioon useita seikkoja, kuten lapsen sanavarasto ja kehitystaso. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 128–129.) Haastattelijan tulee kuunnella lasta sekä tunnistaa tapa, jolla lapsi puhuu, jotta hän voi mukauttaa oman puheensa lapselle sopivaksi. Kun haastattelija tavoittaa tavan, jolla lapsi ilmaisee omia ajatuksiaan, hän huomioi samalla myös lapsen kehitystason. (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 154.) Haastattelun aikana lapsi saattaa kertoa asioita, jotka eivät liity itse haastatteluun. Siitä huolimatta haastattelijan täytyy ylläpitää mielenkiintoa ja kuunnella mitä lapsi hänelle kertoo, sillä tärkeintä on saada lapsen ääni kuuluviin ja ottaa lapsen sanoma vakavasti. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 128–129.)

Lasta haastatellessa on kiinnitettävä huomiota myös haastattelun keston, sillä lapsen voi olla vaikea keskittyä pitkäkestoiseen haastatteluun. Myös haastattelu-ympäristöllä on merkitystä haastattelun onnistumisen kannalta. Vieras ympäristö voi aiheuttaa lapselle jännitystä, joten ympäristön tulisi olla mahdollisimman neutraali. Haastattelussa on hyvä lähteä liikkeelle lapselle tutuista teemoista, mikä myös lisää lapsen turvallisuuden tunnetta. Lisäksi lasta haastateltaessa kannattaa käyttää jotakin lapselle ominaista menetelmää suullisen haastattelun tukena, esimerkiksi kuvia tai leikkejä. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 129–130.) Tärkeintä on kuitenkin saada ymmärrys siitä, kuinka lapsi jäsentää elämäänsä, sen tapahtumia sekä omaa toimintaansa (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 162).

Päätimme haastatella opinnäytetyössämme perheiden lapsia, sillä toimeksiantajamme toiveena oli saada myös lasten ääni kuuluviin. Halusimme selvittää sitä, kuinka lapset ovat kokeneet ohjauskäynnit. Sitä varten laadimme lapsille oman haastattelurungon ja suunnittelimme hymiöjanan (liite 4) haastattelun tueksi. Ajattelimme, että hymiöjana helpottaa lasten haastattelemista, sillä etenkin pienten lasten voi olla helpompi vastata valmiisiin väittämiin kuin pelkkiin avoimiin kysymyksiin. Ruusuvooren ja Tiittulan (2005, 160) mukaan lapsen voi olla vaikea vastata tunteisiin liittyviin suoriin kysymyksiin ja lapsi voi tuottaa niistä hyvin suppeita

vastauksia. Lisäksi pohdimme, että toiminnallinen tekeminen haastattelun aikana pitää yllä lapsen mielenkiintoa ja tekee haastattelutilanteesta mieluuisamman.

Tekemämme hymiöjana on sovellettu Osgoodin asteikosta. Asteikko voidaan esittää 5- tai 7-portaisena asteikkona tai graafisena janaana, joiden ääripäissä ovat vastakkaiset adjektiivit. Osgoodin asteikkoa käytettäessä vastaajalle esitetään väitteitä, jonka jälkeen hän merkitsee joko asteikkoon tai janaan oman mielipiteensä asiasta. (Heikkilä 2014, 52.) Sovelsimme graafista janaa siten, että janan ääripäissä on väittämät ja janalla on viisi eri tunnetilaa kuvaavaa hymiötä surullisesta iloiseen. Hymiöjanan väittämät pohjautuvat lasten haastattelurungon kysymyksiin ja teemat ovat samat kuin haastattelurungossa. Jana toimii siten, että esitämme lapselle väittämät, minkä jälkeen lapsi saa värittää hymiön, joka vastaa hänen omaa kokemustaan ohjauskäynneistä.

Lasten haastatteluihin suunnittelimme myös lempikortit (liite 7) alkulämmittelyksi ennen haastattelujen aloittamista. Lempikortit sisältävät erilaisia lauseen alkua, kuten ”lempiväriini on...”, joihin sekä lapsi, että haastattelija vastaavat. Tällä tavoin lapsi ja haastattelija tutustuvat hieman toisiinsa, mikä tekee tilanteesta rennomman. Lasten haastattelut etenivät haastattelurungon mukaan, minkä lisäksi käytimme tilanteen mukaan myös hymiöjanaa haastattelun tukena.

6.5 Aineiston analysointi teemoittelemalla

Laadullisen aineiston analyysissä tarkoituksena on selkeyttää aineistoa ja sillä tavoin tuottaa uutta informaatiota tutkittavasta asiasta. Analyysin avulla aineisto pyritään tiivistämään siten, ettei aineiston informaatio katoa. Sen sijaan analyysin avulla pyritään kasvattamaan saadun tiedon arvoa tekemällä hajallaan olevasta aineistosta selkeää. (Eskola & Suoranta 2014, 138.) Laadullisen tutkimuksen aineistosta löytyy usein monia kiinnostavia ja ennalta odottamattomia asioita. Tutkijan on kuitenkin valittava jokin tarkkaan rajattu ilmiö ja kerrottava kaikki informaatio, mikä liittyy tutkimusongelmaan. Kaikki tutkimusongelmaan tai tutkimuksen tarkoitukseen kuulumaton tieto jätetään pois tutkimuksesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104–105.)

Haastattelujen jälkeen litteroimme eli kirjoitimme äänitteet tekstimuotoon (Kananen 2014, 101). Litteroimme haastatteluaineiston sanatarkasti, mutta jätimme tutkimuksemme kannalta epäolennaiset asiat litteroimatta. Haastattelut olivat kes- toltaan hyvin eri pituisia, joten myös niiden sisällöt vaihtelivat paljon. Osa haastateltavista vastasi kysymyksiin vähäsanaisesti, kun taas osa antoi hyvin kattavia ja kuvailevia vastauksia. Litteroitua aineistoa tuli yhteensä 48 sivua, joista 41 sivua oli vanhempien haastatteluja ja 7 sivua lasten. Litteroinnissa käy- timme fonttikokoa 12 ja riviväliä 1,5. Litteroinnin jälkeen tulostimme aineiston ja tutustuimme siihen lukemalla sitä läpi useaan kertaan.

Teemoittelu on yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä ja se on luon- teva etenemistapa analysoida teemahaastatteluaineistoa. Litteroinnin jälkeen ai- neisto voidaan laittaa järjestykseen teemoittain. Teemat voivat muodostua aineis- tonkeruussa käytetyn teemahaastattelurungon pohjalta. Aina ei kuitenkaan käy näin, vaan joskus myös aineistosta voi nousta esille uusia teemoja. Haastatelta- vien puheesta litteroitua tekstiä on tarkasteltava ilman ennakkoluuloja, sillä haas- tateltavien käsittelemät aiheet eivät aina etene tutkijan suunnittelemassa järjes- tyksessä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Aineistoa lukiessamme aloimme huomata aineistosta nousevia selkeitä teemoja. Teemat olivat helposti löydettävissä tekstistä, sillä haastatteluista ei noussut yl- lättäviä aiheita, vaan vastaukset mukailivat haastattelurungon teemoja ja kysy- myksiä. Samalla kun luimme aineistoa, kirjasimme ylös kaikki esiin tulleet teema- vaihtoehdot. Teemat muotoutuivat siis pitkälti haastattelurungon pohjalta. Lopullisiksi teemoiksi tulivat palveluun hakeutuminen, tavoitteellisuus ja työsken- tely ohjauksen ohjauksikäynnillä, kokemus ohjauksikäynneistä, kuulluksi tuleminen, ohjauk- säyntien riittävyys sekä kehittämiskohteet. Kuviossa 1 on esimerkki teemojen muodostumisesta.

Alkuperäinen ilmaus	Teema
Ja kun tuo on juuri tuommoinen niin kuin matalan kynnyksen ja aika nopeasti saa sitten kuitenkin verrattuna johonkin toisiin palveluihin vaikka.	Palveluun hakeutuminen
No, ainakin sen, että sai sellaisen rauhallisen fiiliksen siitä, että nyt ei ole asian kanssa yksin, ja että nyt on se suunnitelma, että miten lähdetään eteneeseen.	Kokemuksia ohjauksen käynnistä
Ehkä olisi voinut tuota minä mietin sitä, että minusta tuo systeemi, että tavataan kolme kertaa, niin niitä voisi olla ehkä pikkuisen enemmän, että se jotenkin se odotus ja sitten se, että kun ei siinä kauheasti kerkeä kuitenkaan.	Ohjauksen käynnien riittävyys
No, kyllä minun mielestäni meitä kuunneltiin hyvin.	Kuulluksi tuleminen

Kuvio 1. Alkuperäinen ilmaus ja teema.

Teemoittelussa voidaan käyttää apuna koodausta. Koodaamisella tarkoitetaan merkintöjen, kuten alleviivauksien tai värikoodien tekemistä tekstikohtiin, joissa puhutaan samankaltaisista asioista. Koodaamista ei ole pakko tehdä, mutta sen avulla aineistoa on helpompi käsitellä ja tarvittavat tekstikohdat löytyvät nopeammin. Koodaamisen jälkeen aineisto järjestellään teemoittain, eli jokaisen teeman alle kootaan kaikista haastatteluista kohdat, joissa puhutaan kyseisestä teemasta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Valitsimme jokaiselle teemalle oman värin, jotta eri teemat erottuisivat aineistosta. Aloitimme aineiston läpikäymisen yksi teema kerrallaan etsimällä aineistosta kaikki teemaan kuuluvat ilmaisut ja värikoodasimme ne teeman omalla värillä. Yhteen teemaan kuuluvia asioita saattoi löytyä useista eri kohdista aineistoa.

Välillä sama ilmaisu saattoi kuulua kahteen eri teemaan, jolloin koodasimme ilmaisun kahdella eri värillä. Värikoodaamalla aineisto pelkistyi vielä lisää, kun jotkut ilmaisut eivät liittyneet mihinkään teemaan. Tällöin tutkimuksen kannalta epäolennaisia asioita karsiutui vielä pois aineistosta. Aineiston värikoodaamisen jälkeen siirsimme samaan teemaan kuuluvat asiat yhteen. Koodaamisen jälkeen luimme aineistoa läpi teema kerrallaan ja teimme samalla muistiinpanoja sekä merkintöjä aineistoon. Opinnäytetyössä käyttämistämme sitaateista poistimme murre- ja puhekielen ilmaisut, jottei haastateltavia voi tunnistaa niiden perusteella.

7 Tulokset

Haastattelimme opinnäytetyössämme seitsemää vanhempaa ja kolmea lasta, jotka olivat osallistuneet Perpe-keskuksen matalan kynnyksen ohjaustoimintaan. Haastatteluun osallistuneet lapset olivat iältään 7–14-vuotiaita. Haastateltavat perheet valikoituivat sillä perusteella, että he olivat juuri osallistuneet ohjaustoimintaan tai ohjaustoiminta oli vielä kesken.

Haastatteluista kävi ilmi, että ohjauskäyntien määrä vaihteli yhdestä kerrasta kolmeen kertaan haastateltavissa perheissä. Kolmessa perheessä ohjauskäyntejä oli ollut yksi, yhdessä perheessä kaksi ja kolmessa perheessä kolme. Perheissä ilmeni neuropsykiatristen häiriöiden, kuten ADHD:n, ADD:n sekä autismin kirjon piirteitä. Piirteitä ilmeni joko pelkästään lapsella tai sekä vanhemmalla että lapsella. Syyt ohjaustoimintaan hakeutumiselle liittyivät arkielämän haasteisiin, kuten lapsen käyttäytymiseen, koulunkäyntiin, sosiaalisiin tilanteisiin, jumiutumisen- ja lähtötilanteisiin sekä vanhempien jaksamiseen ja ristiriitatilanteisiin.

7.1 Palveluun hakeutuminen

Vanhemmat olivat saaneet tietoa matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta monista eri paikoista. Palvelusta saatiin tietoa kuraattorilta, psykologilta, esikoulusta, Aksoni ry:stä, Lähiötalon pihatapahtumasta Perpe-keskuksen työntekijältä, Laa-la leikkiryhmästä, ADHD-vertaistukiryhmästä, Perpe-keskuksen mainoksesta sekä tuttavilta. Palveluun hakeuduttiin joko ottamalla itse yhteyttä Perpe-keskukseen tai jonkun muun tahon toimesta.

Jokainen vanhempi koki ohjaustoimintaan hakeutumisen helpoksi. Kolme vanhemmista mainitsi, että palvelun saaminen oli myös nopeaa. Kahden vanhemman mukaan palveluun hakeutuminen oli helppoa, sillä jokin muu taho kertoi heille palvelusta ja otti heidän puolestaan yhteyttä Perpe-keskukseen, jonka jälkeen työntekijä otti suoraan yhteyttä heihin.

Niin kun, että tämä ei ole ainoa semmoinen oksa, vaan yksi semmoinen tuki, minkä sai niin kuin suhteellisen nopeasti tähän mukaan. Niin se on ihanaa, että on tuollainen, mistä voi sitten saada nopeammallakin aikavälillä. (H3)

Ja helppo oli sinne hakeutua, kun soitin, soitin ja kerroin asiani, niin tuota tosi helposti ja nopeasti sinne saatiin sitten aika. (H7)

Yhden vanhemman mukaan ainut haaste palveluun hakeutumisessa oli sopivan ajankohdan löytäminen sekä hänelle että kahdelle työntekijälle. Yhtä vanhempaa palveluun hakeutumisessa hankaloitti se, ettei hän saanut soittamalla aluksi kehtään työntekijää kiinni poissaolojen takia. Vanhempi kuitenkin mainitsi, että kynnyksen palveluun hakeutumisessa oli matala ja palvelun saaminen nopeaa verrattuna joihinkin muihin palveluihin.

7.2 Tavoitteellisuus ja työskentely ohjauksikäynneillä

Yleisenä työskentelytapana ohjauksikäynneillä käytettiin asioiden kirjaamista näkyville ja työskentely eteni alussa yhteisesti määritellyn tavoitteen mukaan. Kaikki vanhemmat kertoivat, että ohjauksikäynnin tai -käyntien tavoite määriteltiin yhdessä keskustelemalla Perpe-keskuksen työntekijän kanssa. Vanhempien mukaan tavoite työskentelylle määriteltiin kartoittamalla perheen tilanne. Suurin osa vanhemmista kertoi, että ohjauksikäynnillä käytiin läpi perheen arkea ja siihen liittyviä haasteita, joiden pohjalta tavoite syntyi. Yksi haastateltavista kertoi, että tavoite työskentelylle tuli jo aiemmin koulukuraattorilta ja sen pohjalta lähdettiin työskentelemään.

No varmaan yhteisesti hän yritti saada meitä keskustelemalla. Niin juteltiin siinä, että mitkä ne ovat ne ongelmakohdat, mitkä me koemme, ja sitten että miten niitä voisi lähteä. (H3)

Siinä tehtiin semmoinen iso plakaatti ja siihen kirjattiin niitä ja sitten mietittiin, että mikä olisi niistä se pääasiallinen tavoite. Että siinä oli niitä muutamia ja sitten yksi valittiin niistä. (H5)

Suurin osa vanhemmista koki, että tavoite työskentelylle oli selkeä. Yhden vanhemman mukaan haasteita arjessa on niin paljon, ettei yksittäistä tavoitetta voitu määrittää. Tämän takia vanhempi koki, että tavoite työskentelylle jäi epäselväksi, mutta se määriteltiin kuitenkin niin hyvin kuin mahdollista.

No kun, ehkä siis, kun minä katsoin, että se olisi voinut olla, vaikka joku että iltatoimet sujuisivat, niin minusta se olisi tosi semmoinen selkeä, mutta kun tämä ei ole ehkä niin semmoinen, että meillä on vaikka aina tässä iltarutiineissa ongelma, vaan kun se on just tuo vähän niin kuin, että minä en oikein itsekkään pysty tiivistämään sitä, että on vaan eri arjen tilanteet niin hankalia. (H3)

Yhtä vanhempaa lukuun ottamatta kaikki muut vanhemmat kertoivat, että ohjauksikäynneillä käytettiin työskentelytapana asioiden kirjaamista fläppipaperille. Nämä

vanhemmat kokivat tämän työskentelytavan toimivaksi. Yhden vanhemman mukaan fläppipaperille kirjaamisen avulla asiat sai selkeästi esille, jolloin kokonaiskuva perheen tilanteesta hahmottui. Työskentelytapa koettiin myös visuaaliseksi ja konkreettiseksi tavaksi työskennellä. Sen avulla asioista keskusteleminen koettiin helpoksi ja se auttoi ymmärtämään asioita paremmin. Haastateltavien mukaan asioita kirjattiin fläppipaperille heidän kertomiensa asioiden pohjalta.

Siinä oli niitä tavallaan kasattiin niitä voimavaroja tai sellaisia mitkä ovat vahvuuksia ja missä oli sitä kehittämistä ja vähän niitä meidän arjen juttuja tavallaan jäsenneltiin siinä, että nähtiin kaikki vähän konkreettisesti, että mitä se niin kuin on. (H6)

Niitä asioita ne eivät niin kuin kirjannut sen mukaan mitä he itse olivat mieltä, vaan tosiaan siis kysyivät koko ajan minulta, että allekirjoitanko ja olenko samaa mieltä ja ymmärsivätkö oikein ja tämmöistä. Ja se keskustelu oli vuorovaikutteista ja niin. Että minä olin niin kuin itse päättämässä sitä, että mikä olisi se, että yhdessä mietittiin ne, miten toimitaan ja mikä on se suunnitelma. (H2)

Kysyimme lapsilta, mitä ohjauskäynneillä tehtiin. Kaikki lapset kertoivat, että he keskustelivat työntekijän kanssa asioista, joissa lapsilla on haasteita. Lapset kertoivat myös, että työntekijä antoi heille apukeinoja ja vinkkejä helpottamaan haasteita koulussa sekä kotona. Yhden lapsen kertoman mukaan he olivat kirjanneet työntekijän kanssa isolle alustalle asioita liittyen lapsen perheeseen ja mielenkiinnonkohteisiin. Yksi lapsista mainitsi, että hän sai näyttää työntekijälle mieleisiään asioita.

Minä vain näytin jotain juttuja ja sitten se puhui äidin kanssa ja minun kanssa. Se oli semmoista. (H8)

7.3 Kokemus ohjauskäynneistä

Suurin osa vanhemmista kertoi, että matalan kynnyksen ohjaustoiminta vastasi heidän odotuksiaan. Vanhemmat odottivat saavansa apua ja tukea, palveluohjausta, jatkosuunnitelmia sekä konkreettisia apukeinoja arjen haasteisiin. Yhden vanhemman mukaan ohjaustoiminta ei vastannut hänen odotuksiaan. Vanhempi odotti, että työntekijä olisi ohjauskäynneillä vain lasta varten ja viettäisi aikaa lapsen kanssa. Yksi vanhemmista kertoi, ettei hänellä ollut odotuksia toiminnasta.

Ohjauskäynnit olivat suurimmalle osalle vanhemmista hyvä kokemus. Osalle vanhemmista jäi tunne siitä, etteivät he ole enää yksin asioidensa kanssa. Vanhempien mukaan hyvä kokemus jäi myös siitä, että työntekijät olivat ymmärtäväisiä ja ottivat perheen tilanteen tosissaan. Hyvää kokemusta perusteltiin myös sillä, ettei ohjauskäynneillä keskitytty haasteiden syihin, vaan niitä pyrittiin ratkaisemaan yhdessä.

Ja se oli kanssa hyvä asia, kun ei ollut sitä, että te olette tehneet tätä ja tätä väärin, vaan se oli, että mietittiin koko ajan yhdessä, että mitä niin kuin jatkossa voisi tehdä, että ei niin kuin ollenkaan ajateltu sitä, että miten tähän nyt on jouduttu ja kenen vika se on. (H3)

Haastatteluista kävi ilmi, että työntekijät olivat vanhempien mielestä ammattitaitoisia ja helposti lähestyttäviä. Yksi vanhemmista piti tärkeänä työntekijän omaehtoisen kokemuksen jakamista, sillä hän koki saaneensa siitä itselleen uusia näkökulmia. Vanhemmat kokivat, että työntekijöillä oli aito halu auttaa ja heille jäi tunne siitä, että he voivat kysyä neuvoa jatkossakin. Näiden asioiden lisäksi ohjauskäyntien ilmapiiriä kuvailtiin rennoksi.

Yhden vanhemman mukaan matalan kynnyksen ohjaustoiminta on ollut ainoa palvelu, mistä he ovat saaneet konkreettista apua perheen arkeen. Vanhempi kertoi, että he saivat työntekijältä konkreettisia apukeinoja helpottamaan arjen haasteellisia tilanteita. Vanhemman mukaan työntekijä toi hyvin ilmi sen, etteivät

kaikki apukeinot toimi jokaisessa perheessä ja sopivista apukeinoista keskusteltiin yhdessä perheen mielipiteet huomioon ottaen. Vanhemman kokemus oli, että kaikki tarjotut apukeinot oli mietitty yksilöllisesti vain heidän perheensä tarpeita ajatellen.

Ja se, että se on mietitty vaan meidän perheelle...että eihän se välttämättä olisi mitenkään kaikille tilanteeseen sopiva...(H3)

Kahdesta haastattelusta kävi ilmi, etteivät vanhemmat olleet täysin tyytyväisiä palveluun. Toisen vanhemman mukaan ohjauskäynnistä ei ollut juurikaan hyötyä heidän perheelleen, eikä hän kokenut saaneensa siitä uutta tietoa. Vanhempi koki, ettei hän ollut täysin tietoinen millaisesta palvelusta oli kyse, eikä se sellaisenaan vastannut perheen tarpeisiin.

Että ei just mitään niin kuin sinänsä uutta, että en tiedä, että oliko sitten hirveästi loppujen lopuksi enää annettavaa. (H4)

Toinen vanhemmista koki, ettei kolmen ohjauskerran aikana ehditty vastata heidän tarpeisiinsa, minkä takia matalan kynnyksen ohjaustoiminta oli hänelle pieni pettymys. Vanhemman mukaan jatkuvuus ja pysyvyys palvelussa olisi etenkin lapsen kannalta tärkeää.

Tuli semmoinen, että tulin ja kävin ja lähdin, että vähän semmoinen tunne...että no se oli taas jälleen yksi tämmöinen kohtaaminen. (H7)

Suurin osa vanhemmista kertoi saaneensa hyödyllisiä vinkkejä ja konkreettisia apukeinoja arkeen. Vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen, että Perpe-keskukselta sai lainata ja kokeilla erilaisia apukeinoja, kuten esimerkiksi vastamelukuulokeita sekä Time Timeria. Hyvänä pidettiin myös sitä, että palvelua sai pidemmänkin välimatkan päähän

Juuri ne keinot ja sitten kun saatiin lainaan täältä ensin itse ja sitten myöhemmin lainasin vielä noita vastamelukuulokkeita, että sekin oli ihan hyvä, että sai lainata ja kokeilla ennen kuin alkaa hankkimaan sitten omia. (H5)

Matalan kynnyksen ohjaustoiminnassa pidettiin tärkeänä avun, tuen, ymmärryksen sekä uusien näkökulmien saamista. Lisäksi vanhemmat kertoivat saaneensa tietoa muista palveluista, joihin hakeutua. Yksi vanhempi mainitsi, että ohjauskäynnit antoivat sellaista tietoa, mitä itsellä ei ole aiemmin ollut tai sitä ei ole osannut ottaa käyttöön ilman ulkopuolisen apua. Vanhempien mukaan ohjauskäynneillä sai myös vahvistusta omille ajatuksille perheen tilanteesta sekä suunnitelmia sille, kuinka toimia jatkossa. Yhden vanhemman mukaan ohjauskäyntien jälkeen lasta oli helpompi ohjata, kun pystyi muistuttamaan lapselle, että juuri näistä asioista oli puhetta työntekijän kanssa.

No kyllä me siitä apua saatiin ja ainakin se auttoi ymmärtämään enemmän. (H1)

Lasten haastatteluista kävi ilmi, että kaksi kolmesta lapsesta piti ohjauskäyntejä kivoina ja yhden lapsen mielestä ne olivat tylsiä. Yksi lapsista kertoi jännittäneensä työntekijän tapaamista, mutta kertoi jännittämisen loppuneen hänen huomattuaan, että työntekijä oli mukava ja hänelle oli helppo puhua. Yhden lapsen mielestä kivaa oli se, ettei ohjauskäynneillä tarvinnut tehdä asioita yksin, vaan yhdessä työntekijän kanssa. Yhden lapsen kertoman mukaan mukavin asia ohjauskäynneissä oli se, kun työntekijä keskusteli vanhemman kanssa ja hän sai itse olla rauhassa.

No se oli tosi mukava ihminen, joten se helpotti sitä, kun minä olin siellä, niin sitten minä uskalsin enemmän puhua. Että sitten jos se olisikin ollut kauhean niin kuin semmoinen vähän ilkeämpi tai epä-mukavampi, niin sitten se ei olisi ollut niin kivaa. (H10)

Kysyimme lapsilta, mikä ei ollut heidän mielestään kivaa ohjauskäynneissä. Yksi lapsista kertoi, että kaikki mitä ohjauskäynneillä tehtiin, oli tylsää. Yhden lapsen

mukaan ainut huono asia oli se, että ohjauskäyntejä oli liian vähän. Yhdelle lapselle ei tullut mieleen mitään, mistä hän ei olisi ohjauskäynneissä pitänyt. Haastatteluista kävi ilmi, että lasten oli välillä vaikeaa muistaa ohjauskäyntejä ja niiden sisältöä.

7.4 Kuulluksi tuleminen

Kaikki vanhemmat kokivat tulleensa kuulluksi ohjauskäynneillä. Vanhempien mukaan heidän mielipiteensä ja toiveensa kuultiin ja ne otettiin huomioon. Vanhemmat toivat esille, että ohjauskäynneillä työskenneltiin heidän esille tuomiensa tarpeiden mukaan. Vanhemmat kokivat, että he pystyivät itse vaikuttamaan siihen, millä tavoin ohjauskäynneillä työskenneltiin.

Joo huomioitiin ja kuultiin, että kyseltiin mitä on ja että huomioitiin ne, että mitkä voisi toimia, että kuunneltiin esimerkiksi, jos sanoi vaikka, että no nuo eivät toimi, että on kokeiltu, niin huomioitiin ne. (H5)

Kahdessa perheessä ohjauskäynteihin oli osallistunut ainoastaan vanhempi ja viidessä perheessä vanhemman lisäksi myös muita perheenjäseniä. Nämä viisi vanhempaa kokivat, että kaikkia ohjauskäynteihin osallistuneita perheenjäseniä kuultiin tapaamisilla. Yksi vanhemmista piti tärkeänä sitä, että työntekijä oli kiinnostunut lapsen esille tuomista mielenkiinnon kohteista. Vanhemman mukaan ohjauskäynnillä työskenneltiin joustavasti lapsen ehdoilla, lapsen mielenkiinnon kohteet huomioon ottaen. Toisen vanhemman mukaan lapsille mahdollistettiin osallistuminen ohjaustoimintaan ja he saivat itse päättää osallistumisestaan.

Yksi vanhemmista mainitsi, että sekä työntekijä että perhe olivat tasavertaisesti mukana keskustelussa. Vanhemmat kokivat, että he pystyivät puhumaan avoimesti perheen tilanteesta ja haasteista ilman vähättelyä tai tuomitsemista.

Ei ollut missään vaiheessa sellainen tunne, että jotenkin tarvitsisi selitellä tai puolustella tai mitään, että ne olivat sillä tavalla okei joo, joo ja niin kuin, että alusta asti ottivat tosissaan, eikä niin kuin mitenkään vähättele tai jarruttele. (H2)

Kaksi haastatteluun osallistuneista lapsista kertoi, että heidän mielestään heitä kuunneltiin ohjauskäynneillä. Yksi lapsista ei ollut varma asiasta ja hän kertoi, että työntekijä kuunteli vähän häntä ja välillä puhui vain äidin kanssa. Kysyimme lapsilta, mistä he huomasivat työntekijän kuunnelleen heitä. Lapset kertoivat, että heidän puhuessaan työntekijä ei tehnyt samalla mitään muuta, työntekijä katsoi heitä päin ja näytti siltä, että kuuntelee. Lasten mukaan työntekijä ei myöskään keskeyttänyt heitä, vaan antoi puhua asian loppuun eikä alkanut puhua päälle. Yksi lapsista huomasi, että työntekijä kuunteli häntä, sillä työntekijä kommentoi aina jotakin lapsen kertomiin asioihin. Lapsi kertoi myös, että hänen mielipiteitään kysyttiin ja hän koki, että niillä oli vaikutusta työskentelyssä.

No että hän ei tehnyt jotain muuta ja tai katsonut mihinkään muualle, vaan niin kuin oli siinä ja katsoi minuun, ja että se ainakin näytti siltä, että hän kuunteli, jos ei muuta. (H9)

No esimerkiksi se ei keskeyttänyt, kun minä puhuin, odotti että puhun asian loppuun, eikä alkanut puhua päälle. Ja odotti, että minä olen puhunut loppuun ja sitten kun minä olin puhunut loppuun, niin sitten se kommentoi siihen jotain tai sanoi. (H10)

7.5 Ohjauskäyntien riittävyys

Ohjauskäyntien määrä vaihteli perheissä perheen tilanteen ja tarpeen mukaan. Neljän vanhemman mukaan ohjauskäyntien määrä oli heidän perheelleen riittävä. Yksi vanhemmista oli sitä mieltä, että kolme ohjauskäyntiä riittivät, mutta toisaalta hän olisi toivonut muutaman lisäkäynnin pelkästään perheen lasta varten. Kahden vanhemman mukaan ohjauskäynnit riittivät sillä hetkellä, mutta ker-

toivat käyttävänsä jäljellä olevat ohjaukset tarvittaessa myöhemmin. Yksi vanhempi kertoi, ettei yhden ohjauksen jälkeen ollut enää tarvetta jatkotyöskentelylle.

Kaksi vanhempaa, joiden perheissä oli tehty kaikki kolme ohjauksen käyntiä, kokivat, ettei ohjauksen käyntien määrä ollut riittävä. Heidän mukaansa kolme ohjauksen käyntiä ei riittänyt vastaamaan perheen tarpeisiin. Yksi vanhemmista kertoi odottavansa toista ohjauksen käyntiä, sillä hän koki tarvitsevänsä vielä lisää tukea ja ohjausta.

Se tuntui hyvältä ja olisin toivonut, että olisi ollut mahdollisuus jatkaa pidempään, mutta kun on tällainen systeemi, niin eihän siinä voinut olla kuin ne muutamat hassut kerrat. (H7)

7.6 Kehittämiskohteet

Yhdeksi kehittämiskohteeksi matalan kynnyksen ohjaustoiminnassa nousi työntekijän yhteydenpito perheeseen. Toiveena oli, että työntekijä pitäisi perheeseen yhteyttä ja kyselisi heidän tilanteestaan ja tarpeestaan jatkotyöskentelylle ohjauksen jälkeen. Vanhempi toivoi, että aloite yhteydenotolle tulisi työntekijältä, sillä vanhemman mukaan yhteydenottoa on vaikeaa saada itse aikaiseksi. Haastattelusta kävi ilmi myös se, että vanhempi olisi toivonut saavansa työntekijältä tietoa Perpe-keskuksesta sekä siitä, mitä kaikkea se tarjoaa, jotta kokonaiskuva sen toiminnasta selkeytyisi.

Yhdestä haastattelusta nousi esiin myös se, että työskentely koettiin haastavaksi lasten ollessa mukana ohjauksen käynneillä. Vanhempi koki, että keskittyminen ohjaukseen oli ajoittain haasteellista, minkä vuoksi hän toivoi, että ohjauksen käynneillä olisi toinen työntekijä puuhailemassa lasten kanssa.

Yhdeksi kehittämiskohteeksi ehdotettiin toiminnan laajentamista siten, että olisi mahdollista järjestää muutamia ylimääräisiä ohjauskäyntejä perheeseen pelkätään lasta varten. Toiveena oli, että työntekijä ja lapsi tekisivät jotain kahdestaan, jolloin työntekijä pääsisi samalla havainnoimaan lapsen toimimista kotona. Tällä tavoin työntekijä pystyisi kertomaan oman ammatillisen näkemyksensä vanhemmille lapsen toimimisesta sekä antamaan perheelle uusia toimintatapoja arkeen.

...että pystyisi hetken aikaa olemaan tukemassa siinä arjessa, vaikka ihan, että ei niillä kerroilla tarvitsisi vanhempien ollakaan läsnä, että sitten saisi tavallaan koottua siitä niin kuin sitä, että miten joku ulkopuolinen näkee sen lapsen toimimisen siinä kotona. (H6)

Yhden vanhemman mukaan kolme ohjauskäyntikertaa on hyvin rajallinen määrä. Vanhempi ehdotti, että ohjauskäyntejä voisi olla kolmen sijasta ainakin viisi, sillä kolmen ohjauskäynnin aikana ei hänen mukaansa ehdi työskennellä tarpeeksi. Vanhemman mukaan kolmella ohjauskäynnillä ehdittiin ainoastaan kartoittaa perheen tilanne, keskustella ja aloittaa työskentely, jonka jälkeen ohjaustoiminta jo päättyi.

8 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tuloksissa on esitetty tutkimustehtävän mukaisesti perheiden kokemuksia matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta. Yhteenvetona tuloksista voidaan todeta, että vanhemmilla ja lapsilla oli erilaisia kokemuksia ohjaustoiminnasta, mutta niissä oli myös paljon yhtäläisyyksiä. Vanhemmilla oli ehdotuksia siitä, kuinka matalan kynnyksen ohjaustoimintaa voitaisiin jatkossa kehittää. Vanhempien antamista kehittämissuhteuksista voidaan päätellä, että ne nousivat perheiden yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden pohjalta.

8.1 Toimiva yhteistyö perheen kanssa

Työskentely matalan kynnyksen ohjaustoiminnassa tapahtuu perheen tarpeiden mukaisesti. Työskentelyn alussa tarpeet kartoitetaan yhdessä ja ohjauksen suunnitellaan yksilöllisesti jokaiselle perheelle. Haastatteluista kävi ilmi, että ohjauksen sisällöt olivat erilaisia kaikissa perheissä. Tästä voidaan tulla siihen johtopäätökseen, että matalan kynnyksen ohjaustoiminnalla vastataan perheiden yksilöllisiin tarpeisiin. Ekokulttuurisen ajattelutavan mukaan palveluiden tulee perustua niihin tarpeisiin, joita perheellä on ja työskentelyn tulee tapahtua ammattilaisten ja perheen välisenä yhteistyönä. Ekokulttuuriseen teoriaan pohjautuvassa perhelähtöisessä työssä perhe on aina keskiössä ja tarve työskentelylle tulee perheeltä itseltään, eikä työntekijältä. (Kurvinen ym. 2013, 72; Määttä & Rantala 2016, 69.)

Kaikki haastatteluihin osallistuneet vanhemmat sekä lapset tulivat kuulluiksi ohjauksen ohjauksikäynneillä. Perheiden mielipiteet ja toiveet kuultiin, ja ne otettiin huomioon työskentelyssä. Vanhempien mukaan myös kaikki perheenjäsenet huomioitiin ohjauksikäynneillä. Tärkeänä pidettiin sitä, että työntekijät olivat ymmärtäviä ja ottivat perheen tilanteen tosissaan. Ohjauksikäynneillä pystyi puhumaan avoimesti ilman vähättelyä tai tuomitsemista. Perhelähtöisessä työskentelyssä kumppanuus on työntekijän ja perheen välistä yhteistyötä eikä työntekijän asettumista perheen yläpuolelle (Kurvinen ym. 2013, 72). Työntekijällä tulee olla herkkyyttä ymmärtää vanhempien tarpeita, näkemyksiä ja oikeuksia sekä perheiden eroavaisuuksia. Kunnioitus ja luottamuksellisuus, keskustelujen kiireettömyys, kuuntelemisen taito sekä rohkaiseminen liittyvät keskeisesti perhelähtöiseen työskentelyyn. (Määttä & Rantala 2016, 192–194.) Järvisen ym. (2012, 23–24) mukaan työskentelyssä pyritään siihen, että kaikki perheenjäsenet otetaan huomioon, vaikka erityisesti keskityttäisiinkin vain joihinkin tai johonkin perheenjäsenistä.

Matalan kynnyksen ohjaustoiminnassa keskitytään haasteiden syiden etsimisen sijasta löytämään yhdessä ratkaisuja niihin. Vanhempien kertoman perusteella haasteesta muotoutui tavoite, jonka mukaan ohjauksikäynneillä työskenneltiin. Katajaisen ym. (2016, 16) mukaan ratkaisukeskeinen ajattelu- ja työtapo mahdollis-

taa myönteisen ja tutkivan lähestymisen ongelmiin ja ongelmatilanteisiin. Ratkaisukeskeisessä ajattelussa keskitytään ongelmien sijasta toiveiden ja tavoitteiden selvittämiseen sekä olemassa olevien voimavarojen kartoittamiseen (Furman ym. 2014, 11). On tärkeää muistaa, että asiat tapahtuvat aina yhteydessä ympäristöön ja ihmisiin, minkä vuoksi tavoitteeseen voidaan päästä monin erilaisin keinoin (Mannström-Mäkelä & Saukkola 2008, 49).

8.2 Matalan kynnyksen ohjaustoiminnan merkitys perheille

Perheiden kokemukset matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta olivat pääosin myönteisiä. Vanhempien mukaan kynnyksen palveluun hakeutumiseen oli matala ja palvelua sai helposti ja nopeasti. Huotarin ym. (2003, 59) mukaan matalan kynnyksen palvelulla pyritäänkin juuri siihen, että palveluun hakeutuminen on asiakkaalle helppoa. Tulokset osoittivat, että matalan kynnyksen ohjaustoiminnalla pystytään saamaan paljon aikaan edistääkseen perheen arkielämässä selviytymistä, vaikka ohjauskäyntejä olikin vain kolme tai vähemmän. Kolme ohjauskäyntiä ei välttämättä muuta perheen tilannetta, mutta niiden avulla perhe saa vinkkejä ja keinoja siihen, kuinka toimia jatkossa. Erityisen tärkeänä pidettiin konkreettisten ja perheen tarpeisiin vastaavien apukeinojen saamista helpottamaan arkea. Myös Iivosen (2013, 2) opinnäytetyön tulokset osoittivat, että työntekijöiden antamalla neuvoilla ja ohjauksella oli tärkeä merkitys perheiden arkeen.

Perheiden tarpeet ja odotukset palvelusta ovat saattaneet vaikuttaa siihen, millainen kokemus heille on jäänyt ohjauskäynneistä ja ohjauskäyntien riittävydestä. Tulosten mukaan ohjaustoiminta ei ollut kaikille perheille merkittävä ja joissakin perheissä ohjauskäyntien määrä koettiin liian vähäiseksi. Tällaiset kokemukset ovat saattaneet johtua siitä, ettei palvelu vastannut perheen odotuksia tai siitä, ettei ohjaustoiminnalla ehditty vastaamaan perheen tarpeisiin. Kuten tuloksista kävi ilmi, osa perheistä koki kolme ohjauskertaa liian rajallisena määränä, ja he olisivat kaivanneet pidempikestoisempaa työskentelyä sekä palvelun jatkuvuutta. Perheet voisivat kokea tärkeänä sen, että heillä olisi pysyvämpi kontakti palveluun, eikä heidän tarvitsisi siirtyä jatkuvasti palvelusta toiseen.

Tämän kaltaisella palvelulla ei pystytä mahdollistamaan perheille palvelun jatkuvuutta eikä sillä välttämättä pystytä vaikuttamaan perheen kokonaistilanteeseen. Ekokulttuurisen ajattelutavan mukaan tärkeää on tukea perhettä selviytymään arkielämän haasteista ja nähdä perhe tavallisena lapsiperheenä, jossa keskeistä on arjen hallinta, selviäminen sekä jaksaminen (Määttä & Rantala 2016, 68–69; Vernerinet 2016). Matalan kynnyksen ohjaustoiminnan tarkoituksena onkin pyrkiä 1–3 ohjauskerralla tukemaan ja auttamaan perheitä heidän sen hetkisen tarpeen mukaan ja keskittyä johonkin tiettyyn arjen haasteeseen. Tulosten perusteella matalan kynnyksen ohjaustoiminta on vaikuttanut positiivisesti monen haastateltavan perheen arkeen, mistä voidaan todeta, että tämänkaltaiselle palvelulle on tarvetta jatkossakin.

9 Pohdinta

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiä olivat, millaisia kokemuksia vanhemmilla ja lapsilla on matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta ja millaisia kehittämissuhteita heillä on. Vanhempien osalta saimme vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Heillä oli monipuolisia ja kattavia kokemuksia ja kehittämissuhteita toiminnasta. Lapsilta saimme vastauksia siihen, millaisia kokemuksia heillä on toiminnasta, vaikkakin vastaukset jäivät melko suppeiksi. Toiseen tutkimuskysymykseemme kehittämissuhteista emme saaneet lapsilta vastauksia. Vanhemmilta ja lapsilta saadun kokemustiedon avulla Perpe-keskus voi jatkossa kehittää toimintaansa.

9.1 Opinnäytetyön toteutuksen ja oman oppimisen tarkastelua

Opinnäytetyöprosessimme alkoi joulukuussa 2018 yhteisellä tapaamisella toimeksiantajamme kanssa. Toimeksiantajallamme oli valmiita opinnäytetyöaiheita,

joista yksi valikoitui aiheeksemme. Opinnäytetyöaiheen saatuaamme kävimme toimeksiantajan kanssa keskustelua kohderyhmästä, tietoperustasta, menetelmistä sekä opinnäytetyön aikataulusta. Päädyimme yksimielisesti siihen, että toteutamme opinnäytetyön laadullisena tutkimuksena ja aineiston keräämme teema-haastattelulla. Toimeksiantajamme toiveena oli saada kokemustietoa vanhempien lisäksi myös perheen lapsilta. Päädyimme haastattelemaan molempia, sillä ajattelimme, että kun opinnäytetyön tekijöitä on kolme, pystymme toteuttamaan laajemman tutkimuksen. Pohdintaa herätti se, toteutammeko haastattelut yksilö- vai ryhmähaastatteluna, jossa mukana olisi ollut koko perhe. Päädyimme yksilöhaastatteluihin, sillä ajattelimme näin saavamme jokaisen äänen varmasti kuuluviin.

Aloitimme opinnäytetyösuunnitelman teon tutustumalla aiheeseen liittyvään teoriaan ja aikaisempiin tutkimuksiin sekä opinnäytetöihin. Lisäksi tutustuimme menetelmiin, joita aioimme käyttää opinnäytetyössämme. Teoriatietoon perehtyminen selkeytti opinnäytetyömme aiheita sekä sen toteutusta. Suunnitteluvaiheessa haastattelurunkojen laatiminen oli aikaa vievää ja etenkin lasten haastattelurungon laatiminen tuotti haasteita. Haasteita aiheutti se, ettemme voineet rajata haastateltavien lasten ikää, sillä siinä vaiheessa prosessia meillä ei ollut tiedossa, minkä ikäisiä lapsia tulisimme saamaan haastateltaviksi. Tästä syystä laadimme lasten haastattelurungon sekä hymiöjanan niin, että myös pienten lasten olisi mahdollista vastata kysymyksiin.

Haastattelut toteutuivat melko pitkällä aikavälillä, sillä haastateltavia perheitä ei ollut heti tiedossa. Toteutimme haastatteluja sitä mukaan, kun haastatteluun halukkaita perheitä löytyi. Alun perin suunnitelmana oli saada yhtä paljon vanhempia ja lapsia haastateltaviksi, mutta haastateltavia lapsia ei löytynyt kolmea enempää. Mielestämme vanhempien haastattelut onnistuivat hyvin ja saimme vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Lasten haastattelut olivat meille haastavia, sillä haastattelurunko ja hymiöjana eivät toimineet niin hyvin kuin olimme suunnitelleet. Kahdessa haastattelutilanteessa huomasimme, että laatimamme haastattelukysymykset olivat melko lapsenomaisia 12- ja 14-vuotiaille haastateltaville. Pohdimme, että mikäli olisimme kysyneet tämän ikäisiltä lapsilta hieman erilaisia

ja heidän ikätasoaan vastaavia kysymyksiä, olisimme varmasti saaneet heiltä syvällisempiä ja kattavampia vastauksia. Hymiöjanan käytön jätimme kokonaan pois näistä haastattelutilanteista, sillä haastattelut sujuivat luontevasti pelkän keskustelun avulla.

Haastattelujen litteroinnin koimme vaivattomaksi, sillä työmäärä jakautui kolmelle tekijälle. Litterointia helpotti myös se, että nauhoitteet olivat hyvälaatuisia ja näin ollen saimme tehtyä sanatarkan litteroinnin. Aineiston analyysi oli mielestämme opinnäytetyöprosessin työläin ja aikaa vievin vaihe. Luimme paljon teoriaa teemoittelusta sekä tutustuimme opinnäytetöihin, joissa oli käytetty samaa analyysimenetelmää ymmärtääksemme, mistä teemoittelussa on kyse. Aineisto tuli hyvin tutuksi, kun luimme sitä läpi useaan kertaan. Kuvaamme opinnäytetyön analyysipolun liitteessä 6.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli meille kaikille uusi ja opettavainen kokemus. Meidät yllätti se, kuinka monivaiheinen ja pitkä prosessi opinnäytetyön tekeminen on. Prosessin aikana opimme mitä kaikkea laadullisen tutkimuksen tekeminen sisältää ja opimme toteuttamaan sen vaihe vaiheelta. Opimme, kuinka tärkeää hyvä suunnittelu ja teoriaan perehtyminen on ennen varsinaisen työn aloittamista. Koemme, että kehityimme koko opinnäytetyöprosessin ajan erilaisien lähteiden etsimisessä sekä niiden kriittisessä tarkastelussa. Ennen haastatteluja pohdimme paljon sitä, kuinka saamme kerättyä lapsilta kokemustietoa ja saammeko haastatteluista riittävän kattavia tuloksia. Prosessin edetessä ymmärsimme, ettei tärkeintä ole se, millaisia tuloksia saamme, vaan se, että lapset saavat kertoa oman kokemuksensa ja tulevat kuulluksi.

Opinnäytetyöprosessin aikana kolmannen sektorin rooli lapsiperheitä tukevassa palvelujärjestelmässä on osoittautunut merkittäväksi. Perpe-keskuksen tarjoama matalan kynnyksen palvelu täydentää lapsiperheille suunnattuja peruspalveluita. Tämänkaltaisia palveluita, joista apua ja tukea saa oikea-aikaisesti ja nopeasti ilman pitkää odotusaikaa, on tärkeää olla saatavilla. Palvelun saamista helpottaa se, ettei lähetettä tai diagnoosia tarvita, vaan apua saa, kun perheellä on siihen

tarve. Pohdimme sitä, että matalan kynnyksen ohjaustoiminta voi olla perheille helpottava tuki etenkin siinä vaiheessa, kun apua tai kontakteja muihin palveluihin ei vielä ole. Ohjaustoiminta antaa perheille konkreettista apua ja keinoja arjen haasteisiin, jolloin perheen voimavarat ja jaksaminen arjessa lisääntyvät.

9.2 Eettiset kysymykset opinnäytetyöprosessin aikana

Jokaisessa tutkimuksessa tutkija kohtaa eettisiä kysymyksiä ja niitä esiintyy tutkimuksen kaikissa eri vaiheissa. Jo ennen tutkimuksen aloittamista on hyvä tiedostaa ja ottaa huomioon eettiset kysymykset, joita tutkimuksen aikana voi tulla eteen. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 19.) Eettistä pohdintaa täytyy tehdä jo opinnäytetyön aihetta valitessa. On hyvä tarkastella aihetta siitä näkökulmasta, kenen tarpeesta tutkimusaihe on valittu sekä miksi tutkimus halutaan toteuttaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 154.) Opinnäytetyömme idea tuli toimeksiantajaltamme, jolla oli tarve kuulla sekä vanhempien että lasten kokemuksia matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta. Aihe valikoitui useista muista vaihtoehdoista siitä syystä, että se vaikutti kiinnostavalta eikä meillä ollut ennestään tietoa Perpe-keskuksen toiminnasta. Matalan kynnyksen ohjaustoiminta on lyhytkestoista toimintaa, joten meitä kiinnosti selvittää, miten perheet ovat sen kokeneet ja onko toiminta ollut heille riittävää. Lisäksi meitä kiinnosti lasten haastatteleminen ja se, kuinka saada kerättyä lapsilta kokemustietoa aiheesta.

Hirsjärven ja Hurmeen (2015, 20) mukaan tärkeimpiä eettisiä periaatteita ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa ovat tietoon perustuvan suostumuksen saaminen kohdehenkilöiltä, yksityisyyden suojaaminen sekä luottamuksellisuus. Eettisiä periaatteita noudattaen allekirjoitimme tutkimusluvan sekä toimeksiantosopimuksen toimeksiantajan kanssa ennen haastattelujen aloittamista. Toimeksiantajamme kysyi haastateltavien suostumusta tutkimukseen osallistumisesta, jonka jälkeen otimme yhteyttä haastatteluun suostuneisiin vanhempiin.

Kerroimme jokaiselle haastateltavalle opinnäytetyön tarkoituksesta, anonymiteettisuojasta sekä kysyimme jo yhteydenottovaiheessa lupaa nauhoittaa haastattelut. Kerroimme haastateltaville myös, että käytämme heidän haastattelujaan vain opinnäytetyötä varten ja hävitämme lopuksi nauhoitteet sekä litteroidut aineistot. Lähetimme haastateltaville saatekirjeen, jotta he saisivat selkeän kuvan siitä, mistä opinnäytetyössämme on kyse ja mitä asioita heidän tulee tietää osallistuessaan haastatteluun. Vielä haastattelutilanteessa kävimme läpi anonymiteettisuojaan liittyvät asiat sekä varmistimme haastateltavilta luvan nauhoittaa haastattelu. Litteroimme haastattelut sanatarkasti ja analyysivaiheessa palasimme useaan kertaan alkuperäiseen aineistoon varmistaaksemme, että olimme tulkinneet haastateltavien kokemuksia oikein. Tällä tavoin pyrimme siihen, etteivät haastateltavien kertomat asiat muuttaisi merkitystään.

Opinnäytetyön eettisyyteen liittyy myös huolellisesti ja yksityiskohtaisesti toteutettu raportointi. Tutkijan tulee suhtautua lähteisiin kriittisesti ja viitata niihin tarkasti. Lähteitä arvioidessa on kiinnitettävä huomiota kirjoittajan tunnettavuuteen sekä lähteen ikään ja uskottavuuteen. Lisäksi alkuperäisten lähteiden käyttö on suotavaa, sillä asian sisältö on voinut muuttua toisen kirjoittajan kertoessa siitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 151; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 113–114.)

Tutkimuksessa käytetyt menetelmät sekä tutkimustulokset on raportoitava huolellisesti. Tutkijalla on eettinen velvollisuus raportoida tulokset todenmukaisesti ja tarkasti kaunistelematta niitä. Raportissa tulee näkyä analyysiprosessin eteneminen ja se, miten tulokset ovat syntyneet. Mikäli tutkimuksessa on ilmennyt puutteita, ne on tuotava rehellisesti julki raportissa. (Hirsjärvi ym. 2009, 26; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

9.3 Luotettavuus opinnäytetyössä

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus on pitkälti tutkijan arvioinnin ja näytön varassa. Tutkijalla on suuri vastuu tutkimuksen luotettavuudesta, sillä hän tekee

päätökset siitä, ketä tutkitaan, mitä tutkittavilta kysytään sekä miten aineisto analysoidaan ja tulkitaan. (Kananen 2017, 175–176.) Etenkin laadullisessa tutkimuksessa on erityisen tärkeää pohtia tutkimuksen luotettavuutta koko prosessin ajan. Opinnäytetyössä tulee tuoda esille, mitä on tehty, miten ja perustella miksi näin on tehty. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 182.) Tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta prosessin jokaisessa vaiheessa lisää tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi ym. 2009, 232).

Haastatteluaineiston luotettavuus riippuu siitä, kuinka laadukas aineisto on. Aineiston laatuun voidaan vaikuttaa etukäteen laatimalla hyvä haastattelurunko. Lisäksi etenkin teemahaastattelussa on hyvä pohtia lisäkysymyksiä, jotta haastateltaessa teemoista voidaan saada enemmän tietoa. Ennen haastattelun aloittamista laatua voidaan parantaa ottamalla huomioon se, että haastatteluun tarvittavat välineet ovat kunnossa. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 184–185.)

Omassa opinnäytetyössämme pyrimme vaikuttamaan aineiston laatuun ja samalla luotettavuuteen siten, että suunnittelimme huolellisesti haastattelurungot. Haastattelurunkoja tarkasteltiin kriittisesti yhdessä toimeksiantajamme ja ohjaavien opettajien kanssa. Saimme palautetta haastattelurungoista, minkä jälkeen lopulliset haastattelurungot muotoutuivat. Ennen haastatteluja pohdimme mahdollisia lisäkysymyksiä ja haastattelutilanteissa esitimme niitä sekä myös tarkentavia kysymyksiä varmistaaksemme, että olemme ymmärtäneet haastateltavien kertomat asiat oikein. Nauhoitimme haastattelut älypuhelimien ääninauhurilla ja ennen haastattelujen aloittamista varmistimme, että akkua on riittävästi ja kokeilimme, että ääninauhuri toimii. Litteroimme haastattelut lisätäksemme aineiston luotettavuutta.

Hirsjärven ja Hurmeen (2015, 185) mukaan luotettavuutta voidaan lisätä sillä, että haastattelut litteroidaan mahdollisimman pian haastattelujen jälkeen. Opinnäytetyössämme pyrimme tekemään näin, jotta haastattelutilanteet olisivat hyvin muistissa. Lisäksi opinnäytetyömme luotettavuutta lisäsi se, että jokaisen haastateltavan ääni on esillä opinnäytetyössä sitaattien muodossa sekä tekstin sisällä.

Tulkinnan ristiriidattomuus on yksi laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereistä. Etenkin kun aineisto kerätään teemahaastattelulla, voi aineiston tulkinnassa olla eroja. Tulkinnan voi kuitenkin varmistaa niin, että kaksi tutkijaa tulevat samaan johtopäätökseen aineiston tulkinnassa. Kahden tutkijan sama tulkinta lisää tutkimuksen luotettavuutta. (Kananen 2017, 176, 179.) Opinnäytetyössämme aineiston tulkinnan luotettavuutta lisäsi se, että tulkitsijoita oli meidän tapauksessamme kolme. Tulkitsimme aineistoa yhteisesti keskustelemalla, jolloin päädyimme samoihin johtopäätöksiin. Välillä tulkintaeroja saattoi kuitenkin syntyä niissä tapauksissa, kun joku meistä kolmesta tutustui ensimmäistä kertaa haastatteluun lukemalla pelkän litteroidun haastatteluaineiston. Tällöin haastateltavan eleet, ilmeet ja äänenpainot eivät välittyneet hänelle, jolloin tulkintaeroja saattoi syntyä. Haastattelussa mukana ollut korjasi virheelliset tulkinnat, jolloin kaikki opinnäytetyön tekijät ymmärsivät aineistoa oikein.

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta voidaan vahvistaa saturaatiolla. Saturaatiolla tarkoitetaan sitä, että eri lähteistä saadut tutkimustulokset alkavat toistua. Laadullista tutkimusta tehdessä pohditaan usein sitä, kuinka monta havaintoyksikköä on tutkimuksen tekemiseen riittävä määrä. Siinä vaiheessa, kun uudet havaintoyksiköt eivät tuota enää tutkimukseen uutta tietoa ja vastaukset alkavat toistaa itseään, aineistoa on riittävästi. Tällöin aineiston kylläntyminen eli saturaatio on saavutettu. (Eskola & Suoranta 2014, 62; Kananen 2017, 179.) Mielestämme lasten haastatteluja olisi tarvittu enemmän, jotta saturaatio olisi toteutunut. Vanhempien haastattelut tuottivat jossakin määrin saturaatiota, vaikkakin vanhempien kokemukset erosivat osin toisistaan ja jokainen haastattelu toi tutkimukseen jotakin uutta tietoa.

9.4 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusideat

Opinnäytetyömme tuloksia voidaan hyödyntää Perpe-keskuksen matalan kynnyksen ohjaustoiminnan sekä mahdollisesti myös muun toiminnan kehittämisessä. Perpe-keskuksen työntekijät voivat jatkossa kiinnittää omassa työssään entistä enemmän huomiota niihin asioihin, jotka perheet ovat tulosten mukaan kokeneet ohjaustoiminnassa tärkeiksi.

Yhtenä opinnäytetyön jatkotutkimusideana voisi olla se, että keskityttäisiin tutki-
maan ainoastaan lasten kokemuksia matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta, jotta
saataisiin lasten ääni vielä paremmin kuuluviin. Olisi myös mielenkiintoista tutkia,
miten työntekijät kokevat perhelähtöisen työskentelyn toteutumisen matalan kyn-
nyksen ohjaustoiminnassa.

Lähteet

- ADHD tutuksi. 2019. Mikä on ADHD? <https://adhdutuksi.fi/mika-on-adhd/>. 23.8.2019.
- Ahola, H. & Laitinen, J. 2018. Vanhemmuuden varhainen tukeminen neuropsykiatrisesti oireilevan lapsen perheessä. Sosionomi (AMK). Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141550/Ahola_Hanna_Laitinen_Johanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 16.10.2019.
- Autismiliitto. 2019. Autismi. <https://www.autismiliitto.fi/autismikirjo/autismi>. 23.8.2019.
- Coronaria. 2019. Lasten ja nuorten neuropsykiatriset oireet ja häiriöt. <https://www.coronaria.fi/kuntoutus-ja-terapiapalvelut/lasten-ja-nuorten-neuropsykiatriset-oireet-ja-hairiot/>. 23.8.2019.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Furman, B., Pinjola, N. & Rubanovitsch, M. 2014. Valmenna onnistumaan. Nyt. Saarijärven Offset Oy: OY Imperial Sales AB.
- Haapaniemi, L. 2003. Sopeutumattomien erityisluokkaopetus – konfliktisimulaattoriko? Tampereen yliopisto. Erityispedagogiikka. Väitöskirja. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67278/951-44-5607-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 27.9.2019.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Bookwell Oy.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa: erityispäivähoito – lapsen mahdollisuus. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Honkalampi. 2019a. Perpe-keskus. <https://www.honkalampi.fi/kehittamistoiminta/perpe-keskus/>. 22.8.2019.
- Honkalampi. 2019b. Kaikille esteetön ja sujuva arki. <https://www.honkalampi.fi>. 21.8.2019.
- Honkalampi. 2019c. Palvelumme. <https://www.honkalampi.fi/palvelumme/>. 22.8.2019.
- Huotari, K., Inkeroinen, T., Kaakinen, J. & Törmä, S. 2003. Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman huumeiden vastaisen työn ja matalan kynnyksen palvelujen merkitys. Helsinki: Sosiaalikehitys Oy.
- Hämäläinen, R. & Leeman, L. 2016. Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Pohdintaa käsitteiden sisällöstä. Yhteiskuntapolitiikka 81 (2016): 5, 586–594.
- Härkönen, U. 2008. Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus – Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittymisestä. <http://sokl.uef.fi/verkojulkaisut/monitiet/harkonen.htm>. 11.11.2019.
- Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2016. Turvaverkko vai trampoliini: sosiaaliturvan mahdollisuudet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

- livonen, S. 2013. Vanhempien kokemuksia perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskuksen toiminnasta. Karelia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67257/iivonen_susanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 23.8.2019.
- Jääntti, E. & Savinainen, R. 2018. Nepsyt – Erityistä elämää. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Järvikoski, A. & Härkäpää, K. 2011. Kuntoutuksen perusteet. Näkökulmia kuntoutukseen ja kuntoutustieteeseen. Helsinki: WSOYPro Oy.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo: Bookwell Oy.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Katajainen, A., Lipponen, K. & Litovaara, A. 2016. Voimaa: hyvän elämän polku. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Kerola, K., Kujanpää, S. & Timonen, T. 2009. Autismin kirjo ja kuntoutus. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Koivikko, M. & Sipari, S. 2006. Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus. Valkeakoski: Koskiprint.
- Kuntoutusportti. 2017. Kasvatuksellinen kuntoutus. <https://kuntoutusportti.fi/kuntoutujalle/kuntoutuksen-jaottelut/kasvatuksellinen-kuntoutus/>. 21.3.2019.
- Kurvinen, A., Neuvonen, S., Sivén, T., Vartiainen, J., Vihunen R. & Vilén, M. 2006. LAPSUUS erityinen elämänvaihe. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kurvinen, A., Neuvonen, S., Sivén, T., Vartiainen, J., Vihunen R. & Vilén, M. 2013. LAPSUUS erityinen elämänvaihe. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Mannström-Mäkelä, L. & Saukkola, K. 2008. Voimaannuttavan ohjaamisen käsikirja. Helsinki: Yliopistopaino.
- Mielenterveystalo. 2019. F 90.0 Aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö (ADHD). <https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/Tietopankki/Diagnoosi-tietohaku/F90/Pages/F900.aspx>. 23.8.2019.
- Mäkisalo-Ropponen, M. 2015. Tiedätkö, mikä on nepsy? Merja Mäkisalo-Ropponen. 3.2.2015. <http://www.merjamakisalo.fi/?p=353>. 23.8.2019.
- Määttä, P. & Rantala, A. 2016. Tavallisen erityinen lapsi. Onnistuneen yhteistyön arvoitusta ratkomassa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Määttä, P. 1999. Perhe asiantuntijana. Erityiskasvatuksen ja kuntoutuksen käytännöt. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Numminen, H. & Sokka, L. Lapsellani on oppimisvaikeuksia. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Rantala, A. 2002. Perhekeskeisyys – Puhetta vai todellisuutta? Työntekijöiden käsitykset yhteistyöstä erityistä tukea tarvitsevan lapsen perheen kanssa. Jyväskylän yliopisto. Erityispedagogiikka. Väitöskirja. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/25455/9789513940447.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 27.8.2019.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanne ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Teemoittelu. https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html. 24.9.2019.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Koodaus. https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2.html. 24.9.2019.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Hyvä tutkimuskäytäntö. https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_1_2.html. 1.10.2019.
- Seppänen, P., Tapio, N., Toivanen, R. & Vilén, M. 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.
- Sipari, S. 2008. Kuntouttava arki lapsen tueksi. Kasvatuksen ja kuntoutuksen yhteistoiminnan rakentuminen asiantuntijoiden keskusteluissa. Jyväskylän yliopisto. Erityispedagogiikka. Väitöskirja. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18788/9789513933258.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 27.9.2019.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2002. Kuntoutusselonteko 2002. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70137/kselte02.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 26.9.2019.
- Suomen Mielenterveys ry. 2019. <https://mieli.fi/fi/kehitt%C3%A4mistointa/mielenterveysosaaminen/nuoren-mielen-ensiapu/neuropsykiatriset-h%C3%A4iri%C3%B6t>. 15.8.2019.
- Terveyskirjasto. 2018. Nykimishäiriöt (Touretten oireyhtymä). https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00524. 23.8.2019.
- Terveyskylä. 2019. Kasvatuksellinen kuntoutus. <https://www.terveyskyla.fi/kuntoutumistalo/tietoa/kuntoutuksen-eri-muodot/kuntoutuksen-osa-alueet/kasvatuksellinen-kuntoutus>. 21.3.2019.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi
- Törmä, S. 2009. Matala kynnys – pelkkä retorinen lupaus? Janus Sosiaalipolitiikan Ja sosiaalityön Tutkimuksen Aikakausilehti, 17(2), 164-169.
- Vernerinet.net. 2016. Perhelähtöinen asiakastyö. <https://verneri.net/yleis/perhelah-toinen-asiakastyo>. 30.9.2019.
- Ylönen, J. 2019. Yksikön vastaava. Honkalampi. Dia-esitys.

Tutkimuslupahakemus

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

(käytetään, kun tutkimusta/kyselyä tehdään Karelia-amk:n ulkopuoliselle taholle)

Haen/haemme lupaa suorittaa opinnäytetyöhön liittyvä tutkimus

Opinnäytetyön aihe: Perheiden kokemuksia matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta

Tutkimuksen toteutuspaikka/-yksikkö: Honkalampi-Säätiö, Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus

Tutkimuksen:

- kohde/kohdejoukko: Lapsiperheet
- aineiston keruumenetelmä: Teemahaastattelu
- aineiston keruun ajankohta: Kevät/kesä 2019

Opinnäytetyön tekijä/t:

Johanna Eronen
Johanna Eronen

Laura Laamanen
Laura Laamanen

Ida Hyytiäinen
Ida Hyytiäinen

Opinnäytetyön ohjaaja/t:

Piia Kuitanen
Piia Kuitanen

Työelämäohjaaja:

Jana Hyytiäinen
Jana Hyytiäinen

Kati Saarelma
Kati Saarelma

Erkki Piironen
Erkki Piironen

21/5 2019

Vanhempien teemahaastattelurunko

Taustatietoja

Mikä sai teidät hakeutumaan Perpe-keskuksen matalan kynnyksen ohjaustoimintaan?

Mistä saitte tiedon Perpe-keskuksen toiminnasta?

Koitko ohjaustoimintaan hakeutumisen helpoksi?

Kuinka monta ohjauksikäyntiä perheeseen tehtiin?

Millä aikavälillä ohjaukset toteutuivat?

Työskentely perheessä

Miten määrittelitte työskentelyn tavoitteen? Kuka sen määritteli?

Oliko työskentelyn tavoite mielestänne selkeä?

Miten ohjauksikäynneillä työskenneltiin ja mitä siellä tehtiin?

Koittako työskentelytavat toimiviksi?

Kokemus ohjauksikäynneistä

Vastasivatko ohjauksikäynnit odotuksianne? Millaisia odotuksia teillä oli?

Millainen kokemus teille jäi ohjauksikäynneistä?

Oliko lapset mukana ohjauksissa? Miten lapset mielestänne kokivat ohjauksikäynnit?

Mitä ohjauksikäynnit antoivat teidän perheellenne?

Oliko ohjauksien määrä riittävä?

Mikä ohjauksissa oli parasta?

Kohtaaminen & kuulluksi tuleminen

Kuultiinko mielipiteenne ja toiveenne ohjauksikäyntien aikana? Miten ne huomioitiin työskentelyssä?

Miten ohjaukseen osallistuneita perheenjäseniä huomioitiin?

Kehittämiskohteet ja vapaa sana

Olisitteko kaivanneet ohjauksiin jotain lisää? Jos kyllä, niin mitä?

Onko jotain, mitä haluaisitte vielä sanoa?

Lasten teemahaastattelurunko

Taustatietoja

Minkä ikäinen olet?

Ketä sinun perheeseesi kuuluu?

Kokemus ohjaukseen

Miltä sinusta tuntui, kun työntekijä tuli teille?

Mitä teitte työntekijän kanssa?

Mikä oli kivaa? Mistä tykkäsit eniten?

Mikä ei ollut kivaa? Miksi ei?

Kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen

Olitko mukana juttelussa?

Kysyttiinkö sinulta jotain asioita?

Kuunneltiin sinua? Mistä huomasit, että sinua kuunneltiin/ei kuunneltu?

Kehittämiskohteet ja vapaa sana

Miten ohjaukseen olisivat voineet olla mukavampia sinulle?

Mitä sinä olisit halunnut tehdä työntekijän kanssa?

Tuleeko vielä mieleen jotain, mitä haluaisit sanoa?

Haluatko kysyä minulta jotain?

Hymiöjana

Lapsen ikä: _____

Päivämäärä: _____

Kokemukset

Minusta ei ollut mukavaa,
kun työntekijä tuli meille

Minusta oli mukavaa,
kun työntekijä tuli meille

En tykännyt siitä, mitä
teimme työntekijän kanssa

Tykkäsin siitä, mitä teimme
työntekijän kanssa

Kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen

Minua ei otettu mukaan
toimintaan

Minut otettiin mukaan
toimintaan

Minusta tuntui, että en saanut
kertoa omia mielipiteitáni

Minusta tuntui, että sain
kertoa omia mielipiteitáni

Työntekijä ei kuunnellut
minua

Työntekijä kuunteli minua

Hymiöjana

Kehittämiskohteet ja vapaasana

Se mitä harjoittelimme, ei vielä suju

Se mitä harjoittelimme, sujuu nyt paremmin

En tykännyt ohjaukseyenneistä, olisimme voineet tehdä jotain muuta

Tykkäsin ohjaukseyenneistä, enkä muuttaisi niissä mitään

Tuleeko vielä mieleen jotain, mitä haluaisit sanoa?

Haluatko kysyä minulta jotain?

Saatekirje

Tervehdys!

Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Karelia-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä Honkalampi-säätiön Perpe-keskukselle ja aiheenamme on selvittää perheiden kokemuksia matalan kynnyksen ohjaustoiminnasta. Keräämme kokemuksia haastatteleamalla ohjaustoimintaan osallistuneita lapsia sekä heidän vanhempiaan. Erityisesti olemme kiinnostuneet kuulemaan, kuinka perheet ovat kokeneet ohjaustoiminnan, kuinka ohjauskäynnit sujuivat ja oliko niistä hyötyä perheelle. Haastattelujen avulla saamme tärkeää tietoa, jota voidaan hyödyntää ohjaustoiminnan kehittämässä.

Haastattelut tehdään luottamuksellisesti ja niissä noudatetaan salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta. Nauhoitamme haastattelut ja käytämme aineistoa vain opinnäytetyötä varten, jonka jälkeen hävitämme nauhoitteet. Haastatteluihin osallistuneita ei siis pysty tunnistamaan, sillä haastattelut toteutetaan täysin nimettöminä.

Tarkoituksenamme on toteuttaa haastattelut kevään ja kesän aikana. Haastattelu- paikka ja ajankohta sovitaan yhdessä. Haastattelut voidaan toteuttaa joko perheen kotonan tai Perpe-keskuksen omissa tiloissa.

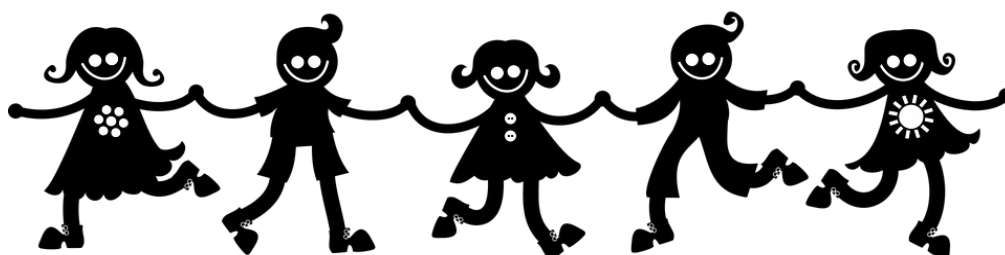
Toivomme, että olisitte halukkaita kertomaan meille kokemuksianne ohjauskäynneistä. Mikäli teillä tulee kysyttävää haastatteluun liittyen, ottakaa rohkeasti yhteyttä meihin!

Ystävällisin terveisin:

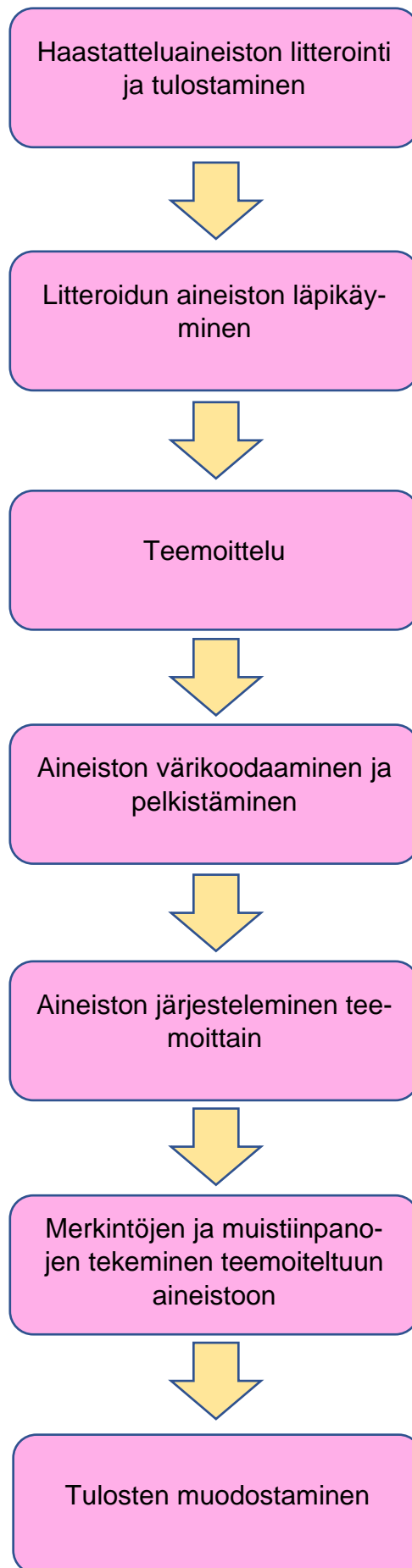
Johanna Eronen

Ida Hyytiäinen

Laura Laamanen

Analyysipolku

Lempikortit

Minun lempiväriini on...

Minun lempiruokani on...

Minun lempieläimeni on...

Minun lempipuuhani on...